

INFORMATIENOTA VOOR DE RAAD

Nummer: 25.132

Portefeuillehouder: A. Messelink-Dijkstra
Portefeuille: Jeugd(zorg)
Programma: 6 Sociaal domein
Taakveld: 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Datum: 25 maart 2025

Onderwerp: Uitvoeringsprogramma Samen voor de Jeugd Lelystad 2025-2028

DE RAAD NEEMT KENNIS VAN:

De uitwerking van de maatregelen uit het koersdocument Jeugdzorg Lelystad (ofwel het Knoppenplan) in voorliggend Uitvoeringsprogramma Samen voor de Jeugd Lelystad 2025-2028.

INLEIDING

Op 15 oktober 2024 heeft u unaniem het koersdocument *Jeugdzorg Lelystad* vastgesteld, ofwel het Knoppenplan. Zoals wij hebben toegezegd ontvangt u hierbij ter informatie het uitvoeringsprogramma dat het koersdocument uitwerkt.

KERNBOODSCHAP

Ons ideaalbeeld

Ons doel is een toekomstbestendige jeugdzorg waarin het gezin in de lead is, ondersteund door een netwerk en effectieve hulp indien nodig. De komende jaren richten we ons op een transformatie van de jeugdhulp, waarbij we streven naar:

- *Het gezin in de lead:* We hanteren een aanpak waarbij gezinnen regie voeren over hun eigen situatie, ondersteund door hun netwerk en communities en indien nodig door professionals die de regie niet overnemen, maar gezinnen versterken en echt luisteren naar de vraag. Normalisatie van problemen en focus op wat gezinnen zelf kunnen, staan hierbij centraal.
- *Versterking van preventie en communities:* Door aan te sluiten op laagdrempelige en directe ondersteuning binnen het sociale netwerk van gezinnen, versterken we het vermogen van ouders en jeugdigen om samen uitdagingen het hoofd te bieden. Algemene, preventieve voorzieningen kunnen hieraan bijdragen.
- *Minder specialistische hulp:* Onze inzet richt zich op het bieden van lichte hulp op het juiste moment, het verkorten van zware, specialistische zorgtrajecten en het terugdringen van onnodige uithuisplaatsingen. Hierbij streven we naar betere resultaten voor jeugdigen en gezinnen.

Een lokaal plan, samen met de stad

Met het koersdocument en het uitvoeringsprogramma geven wij lokaal uitwerking aan de landelijke Hervormingsagenda jeugdhulp en het recente advies van de landelijke deskundigencommissie over

de voortgang van de Hervormingsagenda. De kern daarvan is de opdracht om de kracht van de samenleving te versterken en ernaar toe te werken dat minder jeugdhulp nodig is.

Onze drijfveer is inhoudelijk, we willen het bovengenoemde ideaalbeeld realiseren. We verwachten dat dit op termijn bijdraagt aan een financieel houdbaar jeugdzorgstelsel. Dat is ook nodig. De financiën zijn dus voor ons het resultaat, niet het startpunt.

We realiseren ons dat deze transformatie niet door de gemeente alleen kan worden gerealiseerd. Het succes van deze koers vraagt om samenwerking met onze inwoners en partners. Dit uitvoeringsprogramma is mede met inbreng van inwoners tot stand gekomen. Via straatinterviews hebben we circa 150 inwoners gesproken. Bovendien hebben we in twee bijeenkomsten gesproken met circa 90 professionals die in Lelystad actief zijn en anderen zoals ervaringsdeskundigen en leden van de Cliëntenraad Sociaal Domein. Deze dialoog blijven we voeren. Zo gaan we in april nog met de Kinderwijkraad in gesprek. We hebben elkaar nodig om een samenleving te bouwen waarin zorg voor elkaar en een sterke sociale basis centraal staan. Door met elkaar in gesprek te blijven, kunnen we de jeugdhulp ontwikkelen zodat deze aansluit op de vragen van onze jeugdigen en hun gezinnen.

Opbouw van het uitvoeringsprogramma

De inhoudelijke en financiële uitdaging is groot. Daarom is een breed, samenhangend pakket van maatregelen nodig om grip op de jeugdhulp te krijgen. Deze maatregelen zijn opgenomen in het koersdocument. In het uitvoeringsprogramma hanteren we dezelfde structuur als in het koersdocument.

In het uitvoeringsprogramma hebben we elke 'knop' vertaald in acties. Deze hebben we geplaatst in een tabel. Vanwege de overzichtelijkheid hebben we gekozen voor circa 3 acties per knop en een niet te hoge mate van detail. De diverse acties vallen in de uitvoering uiteen in meerdere, meer gedetailleerde actiepunten. Samen met inwoners en maatschappelijke partners nemen we die op in een gedetailleerd jaarplan met alle acties die we dat jaar uitvoeren.

De acties zijn verdeeld over verschillende termijnen, elke termijn in een kolom. Voor elke termijn hebben we een doel geformuleerd. Wanneer we precies van de ene termijn overgaan naar de andere termijn, is nu nog niet precies aan te geven. Tot en met 2028 willen we in ieder geval de acties voor termijn 1 hebben gerealiseerd. Gaan we sneller, dan gaan we vanzelfsprekend met de daarop volgende acties aan de slag.

Het is essentieel om deze maatregelen niet als op zichzelf staand te zien, maar juist in samenhang met elkaar. Zo vormen de eerste knoppen, die gericht zijn op het gezin en het netwerk, de randvoorwaarde voor het slagen van de andere maatregelen. Bij de eerste knoppen zijn de acties nog wat abstracter geformuleerd dan bij de latere.

VERVOLG

Informatievoorziening aan de raad

Halfjaarlijks informeren wij u met een brief over de voortgang van het uitvoeringsprogramma. Via de planning en control cyclus krijgt u inzicht in en stuurt u op de begroting en uitgaven voor jeugdhulp. Net als u onderkennen wij het belang van indicatoren en monitoring. In dit uitvoeringsprogramma hebben we daarom een hoofdstuk opgenomen over een systematische aanpak van monitoring en indicatoren. Waar mogelijk hebben we al nulwaarden vermeld. De cijfers willen we aanvullen en verrijken met verhalen van inwoners en partners. Zo ontstaat een goed inzicht in de resultaten.

U heeft in uw besluit van 15 oktober 2024 opgenomen dat u bij de bespreking van het uitvoeringsprogramma wil bepalen door middel van welke kwalitatieve en kwantitatieve indicatoren

over de voortgang wordt gerapporteerd. Wij denken dat we met het uitvoeringsprogramma daar een goede voorzet voor hebben gedaan.

Vanzelfsprekend zijn wij graag bereid om, als u dat wenst, een toelichting te geven op het uitvoeringsprogramma en om met u hierover van gedachten te wisselen.

Bijlagen

Uitvoeringsprogramma Samen voor de Jeugd Lelystad 2025-2028

SAMEN VOOR DE JEUGD

Uitvoeringsprogramma Jeugdzorg Lelystad 2025-2028

Inhoud

Inhoud	2
Inleiding	4
.....	7
Het gezin en het netwerk	8
1. Nieuw gedeeld referentiekader	8
2. Samen met de stad en de maatschappelijke agenda	11
3. Versterken van communities.....	14
4. 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon	17
Algemeen voorliggende voorzieningen	19
5. JPH'ers bij meer huisartsen	19
6. Vergroten van schoolaanwezigheid	22
7. Samen met het onderwijs werken aan minder jeugdhulp	25
Specialistische jeugdhulp.....	28
8. Stoppen met hetgeen niet werkt	28
9. Aanscherpen 'nee, tenzij'	30
10. Sturen op het beperken van verlengingen jeugdhulp	32
11. Inzetten op lichte jeugdhulp	34
Verminderen van jeugdhulp met verblijf.....	36
12. Beperken jeugdhulp met verblijf	36

13. Eerder beginnen met het voorbereiden op zelfstandig leven.	39
14. Sturen op minder inzet zware verblijfszorg.....	41
Monitoring en informatievoorziening aan de raad	44
Bijlage: Bronvermelding	51

Inleiding

Dit uitvoeringsprogramma vormt de concrete uitwerking van de visie en maatregelen die de raad heeft vastgesteld in het koersdocument *Jeugdzorg Lelystad*¹. Ons doel is een toekomstbestendige jeugdzorg waarin het gezin in de lead is, ondersteund door een netwerk en effectieve hulp indien nodig.

De komende jaren richten we ons op een transformatie van de jeugdhulp, waarbij we streven naar:

- *Het gezin in de lead*: We hanteren een aanpak waarbij gezinnen regie voeren over hun eigen situatie, ondersteund door hun netwerk en communities en indien nodig door professionals die de regie niet overnemen, maar gezinnen versterken en echt luisteren naar de vraag. Met regie bedoelen we, dat de inwoner eigenaar is van zowel het probleem als de oplossing. Normalisatie van problemen en focus op wat gezinnen zelf kunnen, staan hierbij centraal.
- *Versterking van preventie en communities*: Door aan te sluiten op laagdrempelige en directe ondersteuning binnen het sociale netwerk van gezinnen, versterken we het vermogen van ouders en jeugdigen om samen uitdagingen het hoofd te bieden. Algemene, preventieve voorzieningen kunnen hieraan bijdragen.
- *Minder specialistische hulp*: Onze inzet richt zich op het bieden van lichte hulp op het juiste moment, het verkorten van zware,

specialistische zorgtrajecten en het terugdringen van onnodige uithuisplaatsingen. Hierbij streven we naar betere resultaten voor jeugdigen en gezinnen.

In het koersdocument is deze ambitie uitgewerkt in een aantal vertrekpunten voor 2028. Met het koersdocument en het uitvoeringsprogramma geven wij lokaal uitwerking aan de landelijke *Hervormingsagenda jeugdhulp*. De kern daarvan is de opdracht om de kracht van de samenleving te versterken en ernaar toe te werken dat minder jeugdhulp nodig is.

Onze drijfveer is inhoudelijk, we willen de bovengenoemde transformatie realiseren. We verwachten dat dit op termijn bijdraagt aan een financieel houdbaar jeugdzorgstelsel dat beter beantwoordt aan wat nodig is bij effectiviteit van wat we nu doen (knop “Stoppen met hetgeen niet werkt”), niet omdat we het geld er niet aan willen uitgeven maar omdat de hulp niet werkt. De financiën zijn dus voor ons het resultaat, niet het startpunt.

Geen gemakkelijke opgave

We realiseren ons dat deze transformatie niet door de gemeente alleen kan worden gerealiseerd. Het vraagt om een intensieve samenwerking met onze inwoners en partners.

¹ Raadsbesluit 24.327 d.d. 15-10-2024. Het koersdocument wordt ook wel ‘Knoppenplan’ genoemd.

Dit uitvoeringsprogramma is mede met inbreng van inwoners, professionals en anderen tot stand gekomen. Via straatinterviews hebben we circa 150 inwoners gesproken en in twee bijeenkomsten hebben we met circa 90 professionals, de cliëntenraad en ervaringsdeskundigen gesproken die in Lelystad actief zijn. We blijven de komende jaren met hen in gesprek. Want we hebben elkaar nodig om een samenleving te bouwen waarin zorg voor elkaar en een sterke sociale basis centraal staan. Door met elkaar in dialoog te blijven, kunnen we de jeugdhulp ontwikkelen zodat deze aansluit op de vragen van onze jeugdigen en hun gezinnen.

Een van onze hoofddoelen is dat inwoners minder professionele hulp nodig hebben doordat we aansluiten bij de vraag en dat het aantal jeugdigen in jeugdhulp met verblijf aanzienlijk afneemt. Op termijn draagt dit bij aan een financieel houdbaar jeugdzorgstelsel. We erkennen echter dat de transformatie op de korte termijn ook investeringen kan vragen. Daarnaast kunnen we te maken krijgen met inhoudelijk betere, maar niet per se goedkopere vormen van jeugdhulp, zoals kleinschaligere opvang. Deze overwegingen maken deel uit van onze gezamenlijke verantwoordelijkheid om een duurzame en kwalitatief hoogwaardige jeugdzorg te realiseren.

Samenhang

De inhoudelijke en financiële uitdaging is groot. Daarom is een breed, samenhangend pakket van maatregelen nodig om de transformatie te realiseren en grip op de jeugdhulp te krijgen. Deze maatregelen zijn opgenomen in het koersdocument en worden in dit uitvoeringsprogramma verder uitgewerkt. We hanteren dezelfde structuur als in het koersdocument, waarin meerdere ‘knoppen’ of

maatregelen zijn onderscheiden. Het is essentieel om deze maatregelen niet als op zichzelf staand te zien, maar juist in samenhang met elkaar. Zo vormen de eerste knoppen, die gericht zijn op het gezin en het netwerk, de randvoorwaarde voor het slagen van de andere maatregelen. Een gedeeld referentiekader over wat normalisatie en eigen regie betekenen, is bijvoorbeeld cruciaal om te komen tot effectieve samenwerking.

Daarnaast is niet alleen de samenhang tussen de knoppen van belang, maar ook de samenhang tussen dit uitvoeringsprogramma en datgene wat we doen in de wijken, op het gebied van cultuur, sport, zorg, veiligheid, wonen enzovoort. De verschillende plannen en aanpakken moeten elkaar versterken.

Uitvoeringsprogramma en gedetailleerde jaarplannen

In de raad werd breed onderschreven dat we een lange adem nodig hebben om de transformatie te realiseren. In dit uitvoeringsprogramma hebben we in een tabel acties opgenomen. De acties zijn verdeeld over verschillende termijnen, elke termijn in een kolom. Voor elke termijn hebben we een doel geformuleerd. Wanneer we precies van de ene termijn overgaan naar de andere termijn, is nu nog niet precies aan te geven. Tot en met 2028 willen we in ieder geval de acties voor termijn 1 hebben gerealiseerd. Gaan we sneller, dan gaan we vanzelfsprekend met de daaropvolgende acties aan de slag. Bij een aantal knoppen gaan we er bovendien vanuit dat we de acties en doelen al in 2028 hebben gerealiseerd.

We hebben gekozen voor een overzichtelijk schema van circa 3 acties per knop en omwille van de leesbaarheid voor een niet te hoge mate van detail. De diverse acties vallen in de uitvoering uiteen in meerdere, meer gedetailleerde actiepunten. Samen met inwoners en maatschappelijke partners nemen we die op in een gedetailleerd jaarplan met alle acties die we dat jaar uitvoeren. Wij informeren de raad tenminste halfjaarlijks over de voortgang en de resultaten.

Vinger aan de pols en bijsturen

De maatschappelijke context waarbinnen passende jeugdhulp vorm krijgt, is complex. Dat hebben de afgelopen 10 jaar ons wel geleerd. Daarom is het nodig dat we tijdens de uitvoering van de transformatie goed de vinger aan de pols houden en zo nodig bijsturen of bijvoorbeeld nieuwe maatregelen toevoegen aan het pakket.

Net als de raad onderkennen wij het belang van indicatoren en monitoring. In dit uitvoeringsprogramma hebben we daarom een voorzet gedaan voor een aantal indicatoren en een systematische aanpak van monitoring, waar mogelijk al met enkele nulwaarden. Monitoring van cijfers, aangevuld en verrijkt met verhalen van inwoners en partners, zal niet alleen inzicht geven in de behaalde resultaten, maar ons ook helpen om tijdig bij te sturen waar nodig.

Met dit uitvoeringsprogramma markeren we een belangrijke stap in de transformatie van de jeugdhulp in Lelystad. Het jaar 2028 is daarin geen eindpunt, maar een tussenstation. In de woorden van het raadsbesluit gaat het om ‘vertrekpunten’. We blijven leren, evalueren en samenwerken om onze ambities waar te maken – voor, met en door onze jeugdigen, ouders en de gemeenschap. Samen bouwen we

aan een toekomst waarin we elkaar ondersteunen en waarin iedereen de kans krijgt om zich thuis en veilig te voelen.

En nu? Uitvoeren!

Het gezin en het netwerk

1. Nieuw gedeeld referentiekader

Dit hebben we afgesproken (de knop)

Het anders kijken en denken begint bij de professional. Daar ligt de basis voor het nieuwe referentiekader. Samen met de jeugdigen en ouders gaan we deze uitdragen. Een boodschap dat uitdagingen en problemen erbij horen, dat ze meestal tijdelijk zijn en wat ouders en het netwerk zelf kunnen of moeten doen hierbij. We doen het niet alleen, vooral verwijzers zijn belangrijk in het aanscherpen en uitdragen van deze boodschap. Daarmee ondersteunen we ouders en het gezin in plaats van dat we ons uitsluitend op kind richten.

We sluiten aan op de inwoners en hun vragen. We zoeken niet naar hulpvragen. We dragen in gesprek met onze partners duidelijk uit van wat wel en niet gewenst is en we maken hierover afspraken. En daar waar dat kan: opdrachtgeverschap vanuit de gemeente. De afspraken richten we erop dat we deze lijn samen met onze partners vertalen naar anders handelen van professionals in hun dagelijkse werk. In het onderwijs, in de wijk en in de zorg.

Wat duidelijk uit onze gesprekken met inwoners naar voren komt, is dat zij bij opvoedvragen vooral gebruik maken van hun eigen netwerk. Hun partners, familie, vrienden en andere ouders: “Eerst in mijn familie” of “Zelf ga ik altijd bij familie en ouders te rade, maar ik denk dat je ook wel terecht zou kunnen op school en bij je huisarts.”

Om de maatschappelijke aanpak te versterken en impact te vergroten, richten we ons op een aanpak die leren, meten en dialoog centraal stelt. Daarbij ontwikkelen we een werkwijze die flexibel en vraaggericht is, terwijl we continu blijven verbeteren en aansluiten bij maatschappelijke behoeften. We beogen een samenleving te creëren die lerend is en steeds beter in staat is om maatschappelijke vragen te beantwoorden en duurzaam impact te realiseren.

De partners in de stad delen de behoefte aan een gezamenlijk verhaal, aan een visie op wat ‘normaal’ is en het belang van samenwerking om dit gezamenlijke verhaal vervolgens uit te dragen. Elkaar (leren) kennen, ontmoeten, kennis delen (sociale kaart) en samenwerken zijn belangrijk.

Met de onderstaande acties bouwen we aan een solide basis waarin ouders, gezinnen en hun netwerk versterkt worden. Dit met een aanpak die past bij de behoeften van de gemeenschap, want het anders kijken en denken begint bij ons allemaal.

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2	3
<i>Er is een maatschappelijk gedragen aanpak over de pedagogische basis en op normaal gedrag</i>	<i>Er wordt (wijkgericht) gewerkt vanuit het nieuw, gedeeld referentiekader op onderwijs, jeugdhulp en preventie</i>	<i>In Lelystad worden (hulp)vragen opgepakt door de sociale cohesie en krachtige pedagogische structuren</i>
Actie 1: We formuleren een aanpak op de pedagogische basis en normaal gedrag. Samen met ouders, opvoeders, verwijzers, onderwijzers en ervaringsdeskundigen formuleren en we onze aanpak en ambities op het gebied van een pedagogische basis in de stad. Een belangrijk onderdeel hiervan is het normaliseren van problemen en situaties.	Actie 1: We implementeren het gezamenlijk referentiekader en sturen op resultaat. We richten ons op activiteiten die aantoonbaar bijdragen aan onze doelen en impact maken. Dit doen we door systematisch te meten en te weten wat effect heeft, bijvoorbeeld met behulp van de PDCA-cyclus (Plan-Do-Check-Act), zodat onze aanpak steeds beter aansluit bij de behoeften.	Actie 1: We leren en verbeteren voortdurend vanuit wat werkt. We passen kwalitatieve evaluatie toe op basis van de monitoring op het referentiekader om inzicht te krijgen in wat werkt en waarom. Deze aanpak stelt ons in staat om voortdurend te leren van de praktijk en onze methoden en interventies aan te passen op basis van de ervaringen en resultaten die we verzamelen. Dit creëert een dynamische werkwijze waarin leren en verbeteren centraal staan.
Actie 2: We hebben zicht op wat nodig is in wijken en buurten. We creëren overzicht en inzicht in hoe de pedagogische basis, relationeel en leefomgeving, in de verschillende wijken functioneert. Zodat dit beter aansluit bij wat nodig is in diverse buurten zodat de basis versterkt wordt eigen verantwoordelijkheid vooropstaat en kinderen veilig op kunnen groeien. Het ontwikkelen en delen van een sociale kaart kan onderdeel hiervan zijn.	Actie 2: Vanuit het referentiekader werken we vraaggestuurd We werken vanuit de vragen en behoeften van inwoners op het gebied van opgroeien, opvoeding en ontwikkeling. Dit betekent dat we onze ondersteuning baseren op wat gezinnen en hun netwerken vragen en écht nodig hebben, in plaats van een aanbodgerichte aanpak. Vraaggestuurd werken zorgt voor maatwerkoplossingen en een betere aansluiting bij de dagelijkse praktijk.	Actie 2: We zetten bewezen effectieve interventies in. We ontwikkelen methoden om maatschappelijke resultaten te meten. Dit geeft inzicht in de bredere impact van ons werk op de samenleving en helpt ons om te leren wat echt bijdraagt aan het welzijn van inwoners. Door resultaten structureel te evalueren, leggen we een basis voor effectievere en meer doelgerichte interventies.
Actie 3: We versterken per buurt de pedagogische basis We organiseren in samenwerking met inwoners en professionals een wijkagenda. Het doel hiervan is om gezinnen systematisch en effectief te ondersteunen in hun eigen omgeving. In deze	Actie 3: We werken naar co-productie op de wijkagenda We stimuleren, faciliteren en sturen actief op de co-productie van de wijkagenda, in samenhang met de Maatschappelijke Agenda. Dit doen we samen met inwoners en professionals, zodat er	Actie 3: We blijven in gesprek met de stad. We maken gebruik van diverse vormen die helpen de dialoog te versterken tussen inwoners, professionals en andere betrokkenen. Deze methodieken ondersteunen het vraaggestuurd werken en zorgen ervoor dat de stem van inwoners

wijkagenda is ruimte voor het versterken van pedagogische relaties en pedagogische leefomgevingen. Deze laatste zowel fysiek als online, en bestaan uit voorzieningen, diensten en plekken waar ouders, opvoeders, kinderen en jongeren gebruik van maken. Deze leefomgevingen en relaties zijn dienstbaar aan en op complementaire wijze afgestemd op behoeften en vragen rondom opgroeien en opvoeden.	een breed gedragen plan ontstaat dat aansluit bij de specifieke uitdagingen en mogelijkheden in de wijk. Door deze samenwerking versterken we de betrokkenheid en impact van alle partijen.	centraal staat in de keuzes die worden gemaakt. Dit stimuleert wederzijds begrip en leidt tot oplossingen die beter aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap.
---	--	--

2. Samen met de stad en de maatschappelijke agenda

Dit hebben we afgesproken (de knop)

We hebben een lange adem en doen het samen met de stad.

Het mag duidelijk zijn dat maatregelen alleen effect hebben als we een lange adem hebben en langdurig een consistente lijn vasthouden. We gaan daarom de acties in een programma opnemen zodat we er, in samenhang met andere maatregelen, gericht op kunnen sturen. Hiermee sluiten we aan op de beweging die we volgen met de Maatschappelijke Agenda:

- We werken integraal
- We sluiten aan bij inwoners en hun perspectief in plaats van dat wij het invullen
- De inwoner is eigenaar van zowel het probleem als de oplossing
- We focussen op effecten van beleid en initiatieven
- We komen uit het stadhuis en gaan in gesprek met de stad

We komen uit het stadhuis en gaan in gesprek met mensen in de stad. In onze gesprekken gaven inwoners aan dat zij gehoord willen worden als zij vragen of problemen hebben en er zelf en met hun netwerk niet uitkomen. Dan zoeken ze een luisterend oor en willen ze serieus

genomen worden. Het gebrek aan vindbaarheid en gebrek aan aanbod voor jongeren in Lelystad en zorgen over het niet kunnen vinden van een woning wordt in gesprekken met jongeren veel genoemd: “We willen meer dingen hebben om te doen en wonen is lastig.”

Inwoners doen al veel, blijkt ook uit onze gesprekken. Opvoeders uit de stad helpen bijvoorbeeld nu al op school en de sportclub: “Ik doe kantinedienst op de voetbalclub en snij fruit voor school.” Verder faciliteren ze netwerkopbouw van hun kinderen door vriendjes bij hen thuis te laten spelen.

Er is dus een goede basis voor ‘samen met de stad’. We bouwen hierop voort en werken aan een lerende organisatie en maatschappij die steeds beter in staat is om maatschappelijke vragen te beantwoorden en duurzame impact te realiseren. Een essentieel onderdeel van deze aanpak is het actief betrekken van jongeren en inwoners bij de thema's van de maatschappelijke agenda. Dit doen we op verschillende niveaus: informeren, raadplegen en adviseren. Door participatie centraal te stellen, versterken we niet alleen onze organisatie, maar ook de kracht van de gemeenschap. Een groeiend aantal jongeren en inwoners wordt hierdoor structureel betrokken bij beleidskeuzes.

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2	3
<i>Inwoners en maatschappelijke partners denken mee binnen de thema's van de maatschappelijke agenda. (informereren, raadplegen, adviseren)</i>	<i>Inwoners en maatschappelijke partners doen mee binnen de thema's van de maatschappelijke agenda. (co-produceren)</i>	<i>Inwoners en maatschappelijke partners beslissen mee binnen de thema's van de maatschappelijke agenda. Op termijn wordt gewerkt met eigen planvorming van inwoners.</i>
Actie 1: We geven inwoners een stem. We halen informatie op bij inwoners en professionals. We nemen tijd om inwoners en (ervarings)deskundigen te raadplegen en waardevol advies te verzamelen. Dit helpt ons om dieper inzicht te krijgen in wat er leeft binnen de gemeenschap en welke oplossingen aansluiten bij de behoeften van jongeren, gezinnen en professionals.	Actie 1: We werken samen voor sterke gemeenschappen (co-productie) We werken samen met jongeren, inwoners en maatschappelijke partners aan: stevige lokale netwerken, sterke gemeenschappen en een solide pedagogische basis. Door co-productie brengen we kennis, ervaring en perspectieven samen om oplossingen te creëren die direct aansluiten bij de behoeften van de gemeenschap. Deze samenwerking versterkt niet alleen de basis, maar ook het vertrouwen tussen alle betrokkenen.	Actie 1: Initiatieven met burgerberaad en dynamische jeugdparticipatie. We doen pilots met initiatieven voor burgerberaad en dynamische jongerenparticipatie. Bij succes breiden wij deze uit. Deze beraden bestaan uit een representatieve groep inwoners, inclusief jongeren, die samen meebeslissen over specifieke maatschappelijke thema's vanuit de maatschappelijke agenda. De resultaten van deze pilots worden geëvalueerd en gebruikt om mee te denken over bredere implementatie. Het doel is om de voordelen van participatie zichtbaar te maken en vertrouwen op te bouwen.
Actie 2: We nodigen nadrukkelijk jongeren uit om mee te denken We nodigen jongeren en inwoners uit om actief deel te nemen aan bijvoorbeeld werkateliers. Om iedereen in staat te stellen volwaardig mee te doen, bieden we waar nodig informatie en educatie. Dat kan online (bijv. website) en offline (bijv. workshop). Dit zorgt ervoor dat jongeren niet alleen meepraten, maar ook daadwerkelijk kunnen bijdragen aan beslissingen en plannen. Op deze manier maken we participatie toegankelijk en betekenisvol voor iedereen.	Actie 2: We verankeren co-productie We betrekken inwoners van alle leeftijden actief bij het bedenken, uitvoeren en evalueren van maatregelen. Door deze invloed wordt hun stem gehoord en zorgen we ervoor dat oplossingen daadwerkelijk aansluiten bij de leefwereld van de inwoners. We zoeken en werken volgens methodieken die hiervoor geschikt zijn en waar elders al ervaring mee is opgedaan. Bijvoorbeeld community care en ABCD methodiek.	Actie 2: Participatieverplichtingen in lokaal beleid Participatie nemen we op als verplicht onderdeel van beleidsvorming. Beleidsmakers worden verplicht om inwoners en jongeren actief te betrekken bij beslissingen die hen raken, bijvoorbeeld via raadplegingen, inspraakavonden of digitale polls. Dit wordt vastgelegd in beleid, zodat participatie geen optie is, maar een vast onderdeel van het proces.

Actie 3: Jeugdigen krijgen een plek binnen het gemeentelijke participatiebeleid. Om participatie structureel te maken, werken we aan een integraal participatiebeleid dat inwoners van alle leeftijden betreft. Dit beleid biedt een kader waarin jong en oud kunnen bijdragen aan de maatschappelijke agenda en waarin samenwerking tussen inwoners, professionals en organisaties centraal staat. Het resultaat is een duurzame basis voor betrokkenheid en co-creatie.	Actie 3: Jeugdigen nemen deel aan het burgerberaad van de maatschappelijke agenda. Voor een deel van de maatschappelijke agenda wordt burgerberaad² mogelijk gemaakt. Dit biedt inwoners de kans om op een gestructureerde en diepgaande manier mee te denken over grote vraagstukken. Het burgerberaad versterkt de democratische betrokkenheid en zorgt voor gedragen en inclusieve besluitvorming, gebaseerd op de inzichten en ideeën van de gemeenschap	Actie 3: Investeren in burgercompetenties Om jongeren en inwoners goed voorbereid te laten deelnemen aan besluitvorming, investeren we in educatieve programma's gericht op burgercompetenties. We stimuleren scholen burgerschapsonderwijs uit te breiden met lessen over participatie en besluitvorming. Voor volwassenen worden gemeenschapsbijeenkomsten georganiseerd om hen te informeren over hun rechten en de mogelijkheden om mee te beslissen. Dit versterkt de capaciteit en motivatie van inwoners om actief deel te nemen.
--	--	---

² zie bijv. <https://lokale-democratie.nl/page/view/6afea9f3-e811-4afa-86c1-95e7daf8b3bf/burgerfora>

3. Versterken van communities

Dit hebben we afgesproken (de knop)

Om er 'voor elkaar te zijn' hebben we nog wel wat te doen. Een community moet soms gewoon nog ontwikkeld worden. Om ouders te ondersteunen is het goed als zij netwerken hebben van andere ouders en betrokken inwoners. Daarom stimuleren we de vorming van 'communities', netwerken van inwoners, in alle wijken. We maken hiermee een start in Lelystad Oost.

We willen daarbij aansluiten op waar ouders en kinderen zijn, laagdrempelig, zoals in buurthuizen en verenigingen. Dat vraagt om een integrale aanpak vanuit de gemeente en de professionals en niet alleen vanuit jeugdbeleid. Hierin zijn ook algemene voorliggende voorzieningen belangrijk. Alleen daarmee kunnen we de (dure) zorg anders inrichten.

Inwoners, jong en ouder, gaven in onze straatgesprekken aan dat ze het liefst een beroep doen op het eigen netwerk als ze vragen of problemen hebben. Je stapt niet zo snel naar professionele hulp en het is daarbij lastig te weten waar je terecht kan. School, huisarts of online werden ook genoemd. Een laagdrempelige en herkenbare plek zouden zij helpend vinden. Typerende uitspraken zijn bijvoorbeeld: "Jongeren kunnen terecht bij hun ouders, bij instanties, maar de drempel is te hoog en het werkt stigmatiserend." en "Het is nodig om bekendheid te geven aan wat er is."

Niet alleen opvoeders, maar ook professionals noemen het eigen netwerk en de school als een belangrijke basis. Ze zeiden "It takes a village to raise a child". Preventieve voorzieningen zijn belangrijk in de ogen van de deelnemers aan de gesprekken. Op school ontmoeten de kinderen, ouders en professionals elkaar. Als het gaat om vragen die bij jeugdigen spelen, dan worden zaken genoemd als gebrek aan speel- en ontmoetingsplekken, veiligheid op straat, gebrek aan activiteiten en toekomstperspectief.

Het eigen netwerk, gemeenschappen en algemene voorzieningen zijn dus belangrijk. In onze visie voor de toekomst versterken we de kracht van gemeenschappen, omdat sterke netwerken essentieel zijn voor gezinnen en hun kinderen. Wanneer ouders kunnen rekenen op steun uit hun omgeving, wordt opvoeden minder belastend en ontstaan er natuurlijke vangnetten. Daarom zetten we met onze acties in op het ontwikkelen van laagdrempelige netwerken, bestaande uit ouders, betrokken inwoners en lokale organisaties.

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2	3
<i>De formele en informele netwerken zijn bekend en toegankelijk voor inwoners.</i>	<i>Formele en informele netwerken werken samen in de wijk.</i>	<i>Inwoners nemen verantwoordelijkheid voor de eigen buurt. Lelystad ervaart sociale cohesie en krachtige pedagogische structuren</i>
Actie 1: We investeren in het (informele) netwerk rondom jeugdigen en ouders De informele sleutelpersonen zijn per wijk bekend en samen met hen en met de wijk organiseren we ruimte voor meedenken, meepraten, meebeslissen en meedoen. We investeren op sociaal kapitaal door bonding, bridging en linking te stimuleren ³ .	Actie 1: We stimuleren en faciliteren dat inwoners samen zorg voor de fysieke en sociale kant van de wijk dragen. Sociale controle en verantwoordelijkheid voor de wijk stimuleren en faciliteren we door buurtinitiatieven, we kijken hierbij naar geslaagde experimenten beschreven door Movisie ⁴	Actie 1: gezamenlijke activiteiten die betrokkenheid vergroten. In iedere wijk vinden er op jaarbasis meerdere buurtinitiatieven plaats. Inwoners nemen hierin zelf initiatief, ondersteund door programma's zoals Mensen maken de Buurt, de Ideeënmakelaar.
Actie 2: We realiseren voldoende plekken voor sociale ontmoeting voor jeugdigen en ouders Samen met het maatschappelijke middenveld en het MKB faciliteren we plekken voor ontmoeting en ruimte voor activiteiten. We brengen met hen en inwoners in beeld hoe we bestaande plekken beter kunnen benutten, waar leemtes zijn en hoe we daar gezamenlijk in kunnen voorzien.	Actie 2: We werken aan plekken voor intergenerationele ontmoeting We inventariseren per wijk de behoeften en mogelijkheden voor huisvesting voor verschillende generaties en plekken voor intergenerationele ontmoeting. We maken een plan met als doel dat iedere wijk dergelijke huisvesting heeft. Voorzieningen bieden ruimte aan inclusiviteit en diversiteit zodat iedere bewoner welkom is in de wijk.	Actie 2: Er is inzicht van iedere wijk op de resultaten op sociaal gebied. We verkrijgen met onderzoek inzicht op gebied van vertrouwen, hoe groepen over elkaar denken, sociale participatie, hoe groepen met elkaar omgaan, vertrouwen in publieke personen en instanties en politieke participatie.

³ 'Bonding' heeft betrekking op relaties van iemand binnen de eigen groep, 'bridging' op relaties met andere groepen en 'linking' op meedoen met de samenleving, zie <https://www.nji.nl/pedagogische-basis/vormen-van-sociaal-kapitaal>

⁴ <https://www.movisie.nl/publicatie/wij-wijk>

Actie 3: We stimuleren en ondersteunen sociale buurtinitiatieven Buurtinitiatieven rondom communitybuilding en de pedagogische basis (relaties en leefomgevingen) over opvoeden, ontwikkeling en opgroeien worden ondersteund door wijkprofessionals. Met professionals, als buurtwerkers en jeugdwerkers, en actieve bewoners in de wijk werken we uit hoe wat nodig is om deze initiatieven te laten bloeien.	Actie 3: We versterken sociale solidariteit door de sport en cultuur We faciliteren het samen beleven van sport en cultuur als middel om sociale cohesie te bevorderen. Daarbij worden gelijke kansen door middel van activiteiten versterkt. Dit vergroot het zogeheten cultureel kapitaal⁵.	Actie 3: Jong geleerd is oud gedaan Communities staan op de schouders van reuzen en ontstaan spontaan. Daarom investeren we in jongeren die zich willen inzetten en zich willen ontwikkelen als jonge leiders en rolmodellen in hun buurt.
--	---	---

⁵ Cultureel kapitaal staat voor alle kennis, opleidingen en vaardigheden die een persoon bezit, bewust en onbewust

4. 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon

Dit hebben we afgesproken (de knop)

We werken uit hoe we integraal werken binnen de gemeente. Het is belangrijk dat er samenhang is tussen de inzet van jeugdhulp en de inzet vanuit o.a. de Wmo en Participatiewet en vice versa. We willen de jeugdigen en ouders niet vanuit verschillende partners en disciplines benaderen als dat niet nodig is.

Daarvoor gaan we meer monitoren met behulp van data. Dit wordt uiteraard al gedaan, maar dit kan nog veel scherper en gericht. Dat is een opstap om te bewaken en te bewerkstelligen dat voor die gezinnen ook daadwerkelijk integraal wordt gewerkt. Daarnaast kan het ons helpen om te leren en te verbeteren.

Gezinnen kunnen op meerdere terreinen vragen of uitdagingen hebben. Het is belangrijk om een goede analyse te maken van de onderliggende factoren zoals uit het onderzoek *Betrek mij gewoon* blijkt. Dat gaat niet alleen over opvoed- en opgroevragen. We willen aansluiten op de vraag van de inwoners. Belangrijk zijn bijvoorbeeld geldzorgen. Die geven vaak zoveel stress in een gezin dat het moeilijk is om ook nog bezig te zijn met eventuele vragen rond opvoeden en opgroeien.

Opvoeders in Lelystad vinden het heel belangrijk dat zij en hun kind gehoord en serieus geworden worden door hulpverleners, want “: “echt hulp vragen is lastig, ik ben bang dat mensen me niet

begrijpen.”. Zij willen respectvol behandeld worden, een goede begeleiding zonder bureaucratie waarbij professionals goed samenwerken en ze willen vaste hulpverleners. Zo werd gezegd: “Wij hebben wel hulp nodig gehad, maar het was niet makkelijk om die hulp te krijgen, we zijn veel van het kastje naar de muur gestuurd.” en “Belangrijk voor mijn kind is dat er één professional betrokken is, die rust creëert.” Dat onderstreept het belang van 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon. Tegelijk moeten we beseffen dat het hier om een cultuurverandering gaat, dat die uitdagend is en tijd zal kosten.

Dat vraagt om een overgang van ketensamenwerking naar netwerk-samenwerking en daarmee om een fundamentele verandering in onze werkwijze. In een keten is de hulpverlening vaak gericht op het overdragen van tussenliggende partijen. In een netwerk werken alle betrokkenen en samenhangend met elkaar. Dit sluit beter aan bij de realiteit van gezinnen, waarbij problemen zich vaak niet binnen de grenzen van één domein voordoen. Door methodieken zoals de doorbraakmethode en wrap-around zorg, en een sterke focus op samenwerking en gedrag, bouwen we een netwerk waarin gezinnen centraal staan.

De professionals die we spraken denken bij 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon ook aan het centraal stellen van het kind en het gezin en zien een goede samenwerking onderling als een belangrijke succesfactor daarbij. Een methodiek als GIZ of een gezamenlijk communicatiesysteem kunnen daarbij helpen.

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2
<i>Van ketensamenwerking naar netwerksamenwerking</i>	<i>Ieder gezin met vraag heeft een duidelijk aanspreekpunt met als doel dat het gezin zelf de regie voert en hierbij indien nodig wordt ondersteund door een professional.</i>
Actie 1: We rollen OZO-Verbindzorg uit binnen het sociaal domein OZO-verbindzorg is een digitaal platform. Het biedt een overzicht van alle betrokkenen bij een gezin en ondersteunt het gezin bij het delen van informatie en het maken van afspraken. Een gezin kan OZO-verbindzorg inzetten om regie en overzicht te houden over de professionals dat samenwerkt in een gezin. Het faciliteert dat meerdere partijen al in een vroeg stadium samenwerken.	Actie 1: We maken afspraken met onze partners over 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon We geven invulling aan 1 gezin, 1 plan, 1 contactpersoon. We maken hierover afspraken met onze maatschappelijke partners. Deze contactpersoon zorgt ervoor dat: - Hulp en ondersteuning op elkaar worden afgestemd. - Overlapping en lacunes in de hulpverlening kunnen worden voorkomen. - Gezinnen hebben de regie en krijgen hierbij ondersteuning indien nodig. In de afspraken nemen we ook mee hoe het aantal hulpverleners in een gezin wordt beperkt. We investeren in trainingen, intervisie en cultuurverandering om integraal te werken niet alleen als methode, maar ook als mindset te verankeren.
Actie 2: We monitoren de samenloop van zorg met data-analyse We gaan actief data monitoren over de samenloop van voorzieningen binnen gezinnen. Zowel voor individuele gezinsleden als voor het gezin als geheel. Deze gegevens helpen ons om te controleren of er daadwerkelijk integraal gewerkt wordt en om te leren waar het beter kan. Zo signaleren we bijvoorbeeld dat de hulpverlening efficiënt is, of dat er overlap of juist hiaten zijn. Daarnaast helpt deze aanpak ons om patronen te ontdekken en beleid en werkwijze structureel te verbeteren.	Actie 2: We voeren de doorbraakmethode breed in We voeren de doorbraakmethode breed in als deze succesvol is gebleken om integraal werken aan te jagen. Structureel moet integraal werken in gedrag, houding en werkwijzen van de professionals en organisatie-onderdelen worden verankerd. De brede toepassing van de doorbraakmethode zorgt voor effectieve samenwerking en maatwerk voor gezinnen.
Actie 3: We creëren samenhang en integraal werken binnen de gemeente We werken uit hoe we samenhang creëren tussen jeugdhulp en andere bijvoorbeeld de Wmo en de Participatiewet, waardoor gezinnen niet te maken krijgen met een versnipperde aanpak. Het integraal werken binnen de gemeente geven we daarmee verder vorm. Dit betekent bijvoorbeeld dat jeugdhulp aansluit op begeleiding vanuit de Wmo of dat trajecten rond re-integratie via de Participatiewet aangepast worden op de behoeften van het gezin.	Actie 3: We versterken netwerksturing. We zetten in op de principes van de Nieuwe Route en methodieken zoals wrap-around care en communitybased zorg.

Algemeen voorliggende voorzieningen

5. JPH'ers bij meer huisartsen

Dit hebben we afgesproken (de knop)

De huisarts is één van de wettelijke verwijzers naar jeugdhulp. De huisarts bepaalt in korte tijd of een verwijzing nodig is en verwijst door. Uit onze data zien we dat de huisarts vooral verwijst naar de specialistische jeugdhulp.

De jeugdhulp-professional bij de huisarts (JPH) – heeft meer tijd per cliënt om in gesprek te gaan, om zelf begeleiding te bieden of een andere oplossing te zoeken. De ervaring is inmiddels dat daarmee ouders en jeugdigen snel en dichtbij kunnen worden geholpen en dat minder doorverwijzingen nodig zijn. Kortom, zowel de inwoner, huisarts als de gemeente heeft baat bij de inzet van een JPH-er. Daarom willen wij er meer inzetten.

Tevens wordt met de huisartsen het gesprek gevoerd om minder door te verwijzen naar de specialistische jeugdhulp.

Sommige ouders gaven in de gesprekken aan dat schaamte en drempels ervaren om hulp te zoeken en dat zij vragen soms lastig vinden door bureaucratie. Jeugdigen zijn soms bang voor oordeel en gebrek aan begrip bij professionals. Deze inwoner vatte goed samen wat mensen vooral zoeken: “aandacht, communicatie en een

luisterend oor.” Dat kan bij huisarts zijn: “Ik deel zorgen over mijn kind met andere ouders en als het echt zorgelijk is met de huisarts”

Door de inzet van de JPH kunnen ouders en jeugdigen snel en dichtbij worden geholpen en zijn er minder doorverwijzingen nodig. De inzet van de JPH zorgt voor een integrale aanpak, juist inzetten van passende jeugdhulp en kostenbesparing. De ervaring in andere gemeenten wijst dit uit. Ook in Lelystad zien we een daling in verwijzingen via de huisarts. We denken dat de JPH hieraan heeft bijgedragen.

Ook vanuit de Hervormingsagenda Jeugd en IZA/GALA wordt ingezet op een versteviging van de samenwerking tussen huisartsen en gemeente/lokale teams. In de Hervormingsagenda is afgesproken dat er wordt gewerkt aan een bredere inzet van jeugdondersteuners bij de huisarts, om laagdrempelig hulp te bieden en zo in veel gevallen een apart traject te voorkomen. Doel vanuit IZA/GALA is om de druk bij de huisartsen te verminderen.

Gezien deze baten voor zowel de inwoner, huisarts als gemeente zetten we in op het uitbreiden van de JPH. Momenteel hebben 9 van 25 huisartsenpraktijken een JPH, dus er is nog veel winst te behalen.

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2	3
<i>Taken, verantwoordelijkheden, een eenduidige werkwijze en juridische dekking van de JPH zijn geregeld. Er is een uitrolmodel voor de uitbreiding van de JPH.</i>	<i>Het aantal huisartsenpraktijken met een JPH is verdubbeld (van ca. 25% naar 50%).</i>	<i>Elke huisartspraktijk heeft een JPH. De werkwijze tussen alle verwijzers is op elkaar afgestemd.</i>
Actie 1a: We werken de taken en verantwoordelijkheden, randvoorwaarden en werkwijze JPH uit en maken afspraken over de monitoring (KPI vaststellen). Actie 1b: We zorgen dat de juridische positie van JPH goed gedekt is. Op dit moment heeft de gemeente JPH gedetacheerd bij een aantal huisartsenpraktijken. We werken een goede juridische positionering van de JPH-ers uit.	Actie 1: We breiden het aantal JPH'ers verder uit naar 50% van de huisartspraktijken. We breiden het aantal JPH'ers verder uit volgens het (aangepaste) uitrolmodel inclusief werving van JPH'ers, promotie bij en afspraken met huisartsen.	Actie 1: We breiden het aantal JPH'ers verder uit naar 100% van de huisartspraktijken. We evalueren de uitbreiding en stellen deze waar nodig bij. Daarna gaan we de JPH'ers verder uitbreiden volgens het (aangepaste) daarvoor geldende uitrolmodel.
Actie 2: We voeren gesprekken met huisartsen om minder naar specialistische jeugdhulp door te verwijzen. Met de huisartsen die nog geen JPH'ers hebben voeren we gesprekken om andere alternatieven zoals welzijn op recept in te zetten alvorens door te verwijzen naar specialistische jeugdhulp en we bespreken de voordelen van een JPH.	Actie 2: We voeren gesprekken met huisartsen om minder naar specialistische jeugdhulp door te verwijzen. Met de huisartsen die nog geen JPH'ers hebben voeren we gesprekken om andere alternatieven zoals welzijn op recept in te zetten alvorens door te verwijzen naar specialistische jeugdhulp en we bespreken de voordelen van een JPH.	Actie 2: We voeren periodieke gesprekken met huisartsen, jeugdartsen en JPH om de verwijzingen en relevante trends te bespreken binnen jeugdhulp en acties af te spreken. We maken hierbij gebruik van data over verwijzingen.
Actie 3a: We stellen een uitrolmodel op voor de uitbreiding JPH'ers en voeren deze uit. Voor de uitbreiding JPH'ers analyseren we de medische verwijzingen naar specialistische jeugdhulp. Bij welke huisartsenpraktijken werken de meest verwijzende huisartsen? Op basis van deze analyse bepalen we de volgorde voor de	Actie 3: Onderzoeken of een jeugdprofessional bij de jeugdarts meerwaarde heeft. Naast de huisarts kan een jeugdarts ook verwijzen naar jeugdhulp. We gaan met de jeugdartsen verkennen wat zij nodig hebben om minder door te verwijzen naar specialistische jeugdhulp en/of een JPH bij de jeugdarts meerwaarde heeft.	Actie 3: We maken met alle verwijzers lokale afspraken over welke rol een verwijzer heeft in de toegang

uitbreiding JPH'ers. Actie 3b: We regelen andere financiering voor de JPH'ers. We gaan in gesprek met de zorgverzekeraar met als doel mogelijke co-financiering. Vanuit de Zorgverzekeringswet werken praktijkondersteuners huisartsen voor ggz (POH-GGZ) bij de huisartsen. Een andere mogelijke financieringsbron zijn de IZA/GALA middelen.		
--	--	--

6. Vergroten van schoolaanwezigheid

Dit hebben we afgesproken (de knop)

Ondanks dat er landelijk al lang aandacht is voor thuiszitters, blijft het een hardnekkig probleem. De Kinderombudsman heeft er in april 2024 in een onderzoek nog eens op gewezen. Een kind dat thuis zit, waardeert het eigen leven met een 4,5 terwijl een kind dat naar school gaat het eigen leven een 8 geeft. Onderwijs moet volgens de Kinderombudsman echt inclusief worden en hiervoor is een omslag nodig in het denken nodig van leerplicht naar leerrecht.

Sommige kinderen volgen geen school en zitten thuis. Hier spelen verschillende aspecten een rol, vanuit zowel de jeugdigen, de ouders maar zeker ook het (onderwijs)systeem. Wij vinden het belangrijk dat alle kinderen onderwijs volgen, ongeacht belemmerende factoren. We willen samen met de jeugdigen, ouders, het onderwijs en onze maatschappelijke partners kijken wat nodig is om dit te bereiken.

Ook hierbij is de vraag wat ‘passend’ onderwijs is onderwerp van gesprek.

Opvoeders die we gevraagd hebben hoe we schoolaanwezigheid kunnen vergroten, vinden het belangrijk dat de leerplicht wordt gehandhaafd. Zij geven echter met name aan dat het aanbod verbeterd moet worden; goede scholen en leerkrachten en een breder aanbod van passend onderwijs. Daarnaast willen zij dat er naar het

kind geluisterd wordt, dat er een goede communicatie is tussen school en ouders en gekeken wordt naar wat het kind nodig heeft: “Meer op maat, voor elk probleem is een oplossing.” De professionals zijn het daar mee eens, ze willen de kinderen echt zien en meer samenwerking tussen scholen en ouders en samenwerking tussen scholen en andere organisaties.

Om kinderen weer toegang te geven tot onderwijs en inclusie te bevorderen, is een omslag nodig: van een systeem gericht op leerplicht naar een systeem gericht op leerrecht. Dit vereist samenwerking tussen onderwijs, zorg en gemeenten. Volgens de Kinderombudsman moet onderwijs echt inclusief worden, en dat vraagt om een fundamentele verandering in ons denken. Een kind dat tijdelijk of langdurig geen onderwijs kan volgen, verdient net zoveel aandacht als een kind dat dagelijks naar school gaat. Dit is niet alleen een kwestie van rechtvaardigheid, maar heeft ook financiële consequenties voor de gemeente. Door de onderstaande acties te realiseren, verminderen we de druk op jeugdhulp en zorgen we ervoor dat kinderen hun recht op onderwijs kunnen uitoefenen. Deze gezamenlijke aanpak voor schoolaanwezigheid gaat verder dan het voorkomen van thuiszitten. Het legt een fundament voor een inclusieve onderwijscultuur. Door financiële arrangementen te ontwikkelen, contractmanagement strategisch in te zetten en te werken met evidence-based pilots, bouwen we een werkwijze dat duurzame impact heeft. Niet alleen op de schoolaanwezigheid, maar ook op het leven en de toekomst van de kinderen zelf.

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2
<i>Er wordt in het onderwijs met gemeenschappelijke taal gesproken rondom schoolaanwezigheid.</i>	<i>Er is een gemeenschappelijke aanpak ten aanzien van schoolaanwezigheid. Op termijn is het doel dat het onderwijs aansluit bij iedere leerling, zowel op cognitie als gedrag, zodat iedere leerling een onderwijsplek heeft.</i>
Actie 1: We formuleren met het onderwijs gezamenlijke ambities op het gebied van schoolaanwezigheid en inclusief onderwijs. Binnen de lokaal educatieve agenda geven we met het onderwijs een gezamenlijke ambitie op schoolaanwezigheid vorm. Deze ambitie richt zich niet alleen op het verhogen van de aanwezigheid, maar ook op het aanpakken van de oorzaken van schooluitval en verzuim⁶. Afhankelijk van de reden van schoolafwezigheid zetten we acties in om schoolaanwezigheid te bevorderen. Actie 1b: We brengen de problematiek goed in kaart. Een belangrijk onderdeel van de aanpak is het verzamelen en analyseren van data over schooluitval, verzuim en aanwezigheid. We gaan aan de slag met een gemeenschappelijke codering en door met dezelfde gegevens te werken, kunnen we de problematiek beter in kaart brengen en gerichte maatregelen nemen.	Actie 1: We ontwikkelen arrangementen die schoolaanwezigheid bevorderen Samen met het onderwijs ontwikkelen we arrangementen waarbij zowel scholen als de gemeente er belang bij hebben dat kinderen onderwijs volgen en niet uitvallen. Hierbij hanteren we het principe dat ieder kind zo thuisnabij mogelijk naar school kan. Deze arrangementen stimuleren het recht op onderwijs en de samenwerking, omdat ze ervoor zorgen dat de betrokken partijen allemaal vanuit eigen verantwoordelijkheid bijdragen aan de schoolloopbaan van elk kind.
Actie 2a: We starten pilots met innovatieve oplossingen daarnaast met pilots waarin onderwijs en zorg samenkomen om innovatieve oplossingen te testen. Deze pilots bieden waardevolle inzichten in hoe we kinderen beter kunnen ondersteunen. Actie 2b: We kopen jeugdhulp nieuw in en sturen actief vanuit contractmanagement (waarbij we onderscheid maken tussen jeugdhulp of ander onderwijs) De nieuwe contracten met jeugdhulpaanbieders richten we zo in dat deze contracten de ambities rondom schoolaanwezigheid ondersteunen. We	Actie 2: We ontwikkelen door middel van pilots en evidence-based methodieken We blijven ontwikkelen door middel van pilots waarin onderwijs, gemeenten en (zorg)aanbieders samenwerken om innovatieve en evidence-based/informed methodieken te testen en/of te ontwikkelen. Deze pilots bieden een praktische manier om te ontdekken wat wel en niet werkt in de aanpak van schoolaanwezigheid. Door het gebruik van wetenschappelijk onderbouwde methodieken zorgen we voor effectieve en duurzame interventies. De lessen uit deze pilots schalen we vervolgens op naar een breder niveau, zodat meer kinderen profiteren van bewezen aanpakken.

⁶ Hierbij maken we gebruik van internationaal onderzoek t.a.v. schoolaanwezigheid en de piramide van Kearney et al. (2019), <https://on-the-spot.nl/schoolaanwezigheid/wp-content/uploads/2023/11/Piramide-1.svg>

zetten contractmanagement in om hier actief op te sturen. Dit betekent dat aanbieders van tijdelijke opvang of zorg tijdens onderwijstijd worden gestimuleerd om jeugdigen zo snel mogelijk terug te laten keren naar het onderwijs. Voor langdurige dagbehandeling of -besteding ligt de focus op afschaling, bijvoorbeeld naar de Wet langdurige zorg of tijdelijke hulp. Deze gerichte sturing zorgt ervoor dat kinderen niet onnodig lang buiten het onderwijs blijven, en dat hulpverlening aansluit bij hun leerrecht.	
Actie 3a: We maken een protocol schoolaanwezigheid en zetten hier op in Het onderwijs is samen met de ouders in regie voor het bevorderen van de schoolaanwezigheid. Actie 3b: Leerrechtambtenaren vergroten schoolaanwezigheid Leerplichtambtenaren maken een transitie door naar leerrechtambtenaren. Deze nieuwe rol legt de focus op de rechten van kinderen om onderwijs te volgen, en biedt ruimte voor maatwerk en begeleiding, passend bij de behoeften van het kind.	

7. Samen met het onderwijs werken aan minder jeugdhulp.

Dit hebben we afgesproken (de knop)

Kinderen brengen een groot deel van hun tijd door op school. School is een plek waar onderwijzers, intern begeleiders, maar ook de ouders, zien als een kind zich anders ontwikkelt of gedraagt dan 'de norm'. Dat kan aanleiding zijn om voor een kind jeugdhulp te vragen.

Het onderwijs heeft zelf de opdracht om inclusief te zijn en kinderen, ook als zij beperkingen of problemen hebben, binnen het onderwijs te houden. Dat heet passend onderwijs.

Er is een grijs gebied met de verantwoordelijkheid van de gemeente. Dit wordt wellicht minder grijs na aanpassing van de Jeugdwet. Een heldere afbakening is belangrijk. Het is daarnaast belangrijk om met het onderwijs in gesprek te zijn en zoeken naar samenwerking.

Kinderen met en zonder beperking of ziekte gaan bij de ambities van inclusief onderwijs 2035 samen naar een school in de buurt van hun eigen huis. Ook volgen ze zoveel mogelijk samen onderwijs. Het maakt niet uit of zij daarbij extra ondersteuning of zorg nodig hebben. De zorg en het onderwijs moeten er samen voor zorgen dat iedereen onderwijs kan krijgen. Daarom werkt het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) samen met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) om wet en regelgeving op elkaar af te stemmen.

We zetten in op ontwikkeling en talenten. In Lelystad betekent dit dat we goed kijken naar wat er wel kan en de mogelijkheden van het kind. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat er alvast onderwijs wordt gegeven in een kinderbehandelcentrum ter voorbereiding op instroom in het onderwijs.

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2	3
<i>Er is inzicht in de mate van passend/inclusief onderwijs in Lelystad en waaruit het aanbod bestaat.</i>	<i>Voor iedere jeugdige is er inclusief onderwijs, zo dicht mogelijk bij huis.</i>	<i>In Lelystad zijn diverse onderwijsconcepten met geïntegreerd aanbod. Op termijn is het doel dat het onderwijs aansluit bij iedere leerling, zowel op cognitie als gedrag, en leerlingen leert deel te nemen aan de maatschappij.</i>
Actie 1: We maken afspraken voor het toeleiden van leerlingen naar het onderwijs Binnen de lokaal educatieve agenda maken we met het onderwijs afspraken om kinderen toe te leiden naar de meest passende plek, hieronder valt ook het gesprek over het normaliseren van inclusief onderwijs. Samen met scholen en andere organisaties zetten we in op preventie en ondersteuning, met als vertrekpunt dat dat kinderen regulier onderwijs kunnen blijven volgen. Vanuit de wettelijke taak van de gemeente maken we afspraken over inschrijving en toelating naar een passende plek na uitschrijving of vrijstelling.	Actie 1: We zetten verdere stappen in de weg naar inclusief onderwijs. Wij gaan aan de slag vanuit onze rol met de gezamenlijke werkagenda van OC&W. Daarbij worden er meerdere stappen en werkwijzen gerealiseerd voor organisatorische, sociale en didactische inclusie. We nemen in de gesprekken met scholen en professionals in het onderwijs ook het aangescherpte kader ‘Nee, tenzij’ mee (zie Knop 9).	Actie 1: We organiseren van een (regionaal) dekkend aanbod van (inclusief) onderwijs en ondersteuning. Samen met scholen, samenwerkingsverbanden en andere gemeenten maken we afspraken om ervoor te zorgen dat elke leerling in de regio onderwijs krijgt.
Actie 2: Laagdrempelige hulp in en nabij de school. Iedereen heeft wel eens hulp nodig. Pilots die we uitvoeren of uitgevoerd hebben in de afgelopen jaren evalueren we op maatschappelijke impact en nemen we bij hoge doelmatigheid en doeltreffendheid zo veel als mogelijk structureel op in gemeentelijk beleid. Dit doen we op basis van verzamelde en beschikbare data vanuit het onderwijs en de gemeente (schoolfoto en impactmetingen).	Actie 2: We onderzoeken het ontschotten van de middelen. Hulp in het onderwijs of onderwijs in de zorg is niet altijd gemakkelijk te realiseren vanwege wet- en regelgeving. We onderzoeken daarom, in samenwerking met het onderwijs en maatschappelijke organisaties, hoe ondersteuning en hulp gemakkelijk beschikbaar kan komen en dat financiering eenvoudiger (dan vóór de start van het uitvoeringsprogramma) te organiseren voor zowel jongere als het personeel.	

Actie 3: We voeren het gesprek met onderwijs over het toerusten van school en onderwijspersoneel. We voeren het gesprek met onderwijs over hun verantwoordelijkheid om personeel goed voor te bereiden op het lesgeven aan een diverse groep met een extra ondersteuningsbehoefte. Onderdeel hiervan is dat de kwaliteit pedagogisch en didactisch op orde is. Het toezicht hierop is belegd bij de inspectie. Hiermee geven we ook invulling aan het raadsakkoord en afspraken in de LEA.	Actie 3: Met het onderwijs bouwen we aan een toegankelijke en inclusieve huisvesting. We zetten ons ervoor in dat gebouwen flexibel zijn ingericht zodat ze voor zoveel mogelijk jongeren toegankelijk zijn en dat ze ruimte bieden aan jeugdigen met verschillende ondersteuningsbehoeften.	
---	---	--

Specialistische jeugdhulp

8. Stoppen met hetgeen niet werkt

Dit hebben we afgesproken (de knop)

Als we jeugdhulp inzetten, dan verwachten we dat dat effectief is en dat de hulp tijdelijk is. Onder de noemer van jeugdhulp worden in het land allerlei interventies ingezet met diverse vormen van behandelingen, therapieën, coaching en dergelijke. De jeugdhulp wordt met de beste bedoelingen ingezet, maar de focus is niet altijd gericht op tijdelijkheid en op het behalen van resultaten. Van de meeste interventies is (nog) niet bekend of zij effectief zijn.

We introduceren onder andere een werkwijze waarbij we ‘koude’ data (berichtenverkeer) combineren met het verhaal van cliënten en professionals. Hiermee zijn al (enkele) ervaringen in het land. Zo kunnen we beter inzichtelijk maken wat wel en niet werkt in concrete situaties en daar patronen in ontdekken. Daar leren we van.

‘Baat het niet, dan schaadt het wel...’

Jeugdhulp die we inzetten is effectief en tijdelijk. Als iets niet werkt, dan stoppen we ermee. Het is essentieel om niet alleen te focussen op interventies, maar ook op de implementatie en uitvoering ervan in de jeugdzorg. Een slechte uitvoering kan de effectiviteit van

interventies in gevaar brengen. Een inwoner zei: “Inzet van een professional kan juist zorgen voor verergering van de problemen. De professional denkt het vaak beter te weten.” En een jeugdige: “Er zijn weinig mensen die je begrijpen, ze hebben het uit een boekje geleerd en staan ver van je af.”

Ook in de Hervormingsagenda zijn afspraken gemaakt om kwaliteit van de jeugdzorg te verbeteren en kennis over kwaliteit en effectiviteit in de praktijk beter toe te passen, rekening houdend met de context, de leefwereld van een gezin en wijk, gemeente of regio. Daartoe is de landelijke netwerkorganisatie Kwaliteit en Blijvend Leren (KBL) van en voor professionals opgezet. In die netwerkorganisatie werken inhoudsdeskundigen vanuit het perspectief van jongeren en ouders, professionals, organisaties, gemeenten, kennis, onderzoek en innovatie met elkaar samen aan het duurzaam verhogen van de kwaliteit van de jeugdhulp. Uitgangspunt daarbij is een cultuur waarbij leren en verbeteren door professionals en beleidsmakers vanzelfsprekend is. Het vertrekpunt is de hulpvraag van het kind, de jongere of de opvoeders.

Ook de professionals in Lelystad vinden samenwerken in netwerkverband belangrijk. Samenwerking moet ten dienste staan van gezinnen. Bij het netwerk horen bijvoorbeeld ook ervaringsdeskundigen en inwoners.

Doelen en acties

1 (2025-2028)

Het vertrekpunt is de hulpvraag van het kind, de jongere of de opvoeders. Zij zijn de beoordelaars van de effectiviteit van ingezette ondersteuning. Professionals (aanbieders en verwijzers) zijn toegepast om gesprekken met ouders en kind/jongere hierover te voeren en alle professionals kijken kritisch naar eigen en elkaars handelen wat betreft de effectiviteit van ingezette ondersteuning.

Actie 1: We ontwikkelen een methode voor het combineren van koude data (berichtenverkeer) en verhalen van cliënten en professionals.

In het kader van leren van anderen halen we ervaringen van andere gemeenten die al bezig zijn met het inzichtelijk maken van wat wel en niet werkt volgens deze methodiek. Mede op basis hiervan ontwikkelen we een aanpak die kan werken in Lelystad. Cijfers over aantallen, kosten en dergelijke verbinden we zo met de ervaring van inwoners. Dat geeft een dieper inzicht waarmee we de kwaliteit van hulp kunnen verbeteren en stoppen met wat niet werkt.

Actie 2a: We voeren gesprekken met aanbieders en verwijzers over dit onderwerp, hoe ze dit implementeren en waar de gemeente indien nodig kan faciliteren.

We gaan gesprekken aan met aanbieders en verwijzers en maken afspraken over de werkwijze. Daaraan voorafgaand bereiden we voor wat de mogelijkheden zijn volgens de contracten en wat onze data-inzichten zijn. Wat zien we uit de data, is dit logisch? We monitoren langdurig jeugdhulpgebruik, vooral als we daarin patronen zien op aanbiederniveau, en bespreken dit met aanbieders. Deze gesprekken voeren we ook op basis van de opgehaalde ervaringen elders. Waarbij we ook checken op goede implementatie in het kader van effectiviteit.

Actie 2b: We starten met het ophalen van de verhalen van cliënten.

Het beeld dat uit de koude data en verhalen naar voren komt, duiden we gezamenlijk (gemeente, verwijzers en aanbieders) zodat we er lering uit kunnen trekken over wat wel en niet werkt. Dat kan ook door te leren van casuïstiek, te reflecteren met jongere en ouders. Ook het vaker toetsen van de hulpvraag van jongere/gezin gedurende een traject jeugdhulp draagt hierbij aan.

Actie 3: We kijken hoe we de KBL uit de Hervormingsagenda kunnen gebruiken om invulling te geven aan deze knop en hoe we dat kunnen verbinden aan het netwerk in Lelystad.

Het KBL is in 2024 aan de slag gegaan met het ontwikkelen en invoeren van kwaliteitskaders jeugdhulp, leren in de praktijk en het opstellen van een gezamenlijke implementatie en onderzoeksagenda. Deze Leeragenda wordt leidend voor de activiteiten die vanaf 2025 worden ondernomen binnen KBL. We werken uit hoe we het landelijke denken over kwaliteit kunnen verbinden met netwerk dat we lokaal stimuleren en faciliteren (zie bijv. de eerste drie knoppen).

9. Aanscherpen 'nee, tenzij'

Dit hebben we afgesproken (de knop)

Nee tenzij gaat niet over de vraag om hulp of zorg, maar om strikte toepassing van de afspraken en contracten. We interpreteren de contracten strikt. Voor situaties waarin twijfel bestaat richten we werkproces in met een combinatie contractmanagement, beleid en control.

We vertalen de boodschap van 'nee, tenzij' in een duidelijk juridisch kader. Dit vraagt mogelijk om een aanpassing van verordening(-en) en nadere regels. De rijksoverheid past de Jeugdwet aan zodat de reikwijdte wordt beperkt.

Binnen de wettelijke ruimte beperken we de reikwijdte zo veel mogelijk. We betrekken verwijzers bij het aanscherpen van het kader en het definiëren van passende hulp. We zetten er op in dat het 'nee tenzij' een gezamenlijk referentiekader wordt richting inwoners en zorgaanbieders van onze toegang, contractmanagement en verwijzers.

Voor een goede organisatie van jeugdzorg zijn duidelijke regels nodig die nageleefd worden. Wat hebben we afgesproken in de contracten? Wie heeft welke bevoegdheid en wat valt onder de reikwijdte van de jeugdhulpplicht? Voor het consequent toepassen van de contracten brengen we de verschillende processen in beeld. Zo zijn de routes voor Jeugd Lelystad, de medische verwijzers en de gecertificeerde instellingen al in kaart gebracht en vastgesteld. De andere routes volgen nog.

Als onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd wordt de Jeugdwet herzien, zodat de jeugdhulpplicht beter past bij de meest kwetsbare gezinnen of gezinnen in de meest kwetsbare situaties. De nieuwe Jeugdwet zal bijvoorbeeld de begrippen 'gebruikelijke zorg' en 'eigen kracht' definiëren, zodat er een duidelijkere afbakening is. Door een duidelijke afbakening weten jeugdigen en hun gezinnen, verwijzers en jeugdhulpaanbieders beter wat wel en niet onder de door de gemeente gefinancierde jeugdhulp valt.

Vooruitlopend op de herziene Jeugdwet hebben gemeenten nu al ruimte om de reikwijdte te beperken via de verordening jeugdhulp. Hiervoor is landelijk een *Verkenning afbakening jeugdhulpplicht* opgesteld⁷. Deze verkenning is uitgevoerd vooruitlopend op het wetsvoorstel om de reikwijdte van de jeugdhulpplicht in de Jeugdwet aan te passen. Door het kaderen van de jeugdhulpplicht sturen we op de inzet van, en uitgaven voor, jeugdhulp.

⁷ [https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/11/05/verkenning-afbakening-jeugdhulplicht](https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2024/11/05/verkenning-afbakening-jeugdhulpplicht)

Doelen en acties

1 (2025-2028)

Er is een lokaal handelingskader ingebed in de gehele organisatie waarin afspraken gemaakt zijn over perspectief en stoppen met hetgeen wat niet werkt (zie eerdere knop):

- Een werkproces hoe het toepassen van de contracten/niet gecontracteerde zorg op te pakken (aandacht voor afstemming met bijv. de regio).
- Geen ad hoc beslissingen.
- Uitleg waarom een “Nee” en wat de alternatieven zijn bij een “Nee”.

Actie 1: We stellen een lokaal handelingskader op.

Voor het consequent toepassen van de contracten brengen we de verschillende processen in beeld. De routes voor Jeugd Lelystad, de medische verwijzers en de gecertificeerde instellingen zijn al in kaart gebracht en vastgesteld. De andere routes zoals crisis worden opgepakt in 2025. Daarnaast leggen beleid, contractmanagement en control het werkproces vast voor situaties waarin twijfel bestaat in de ‘Nee tenzij’ in een lokaal ambtelijk handelingskader. We betrekken hierbij het nieuwe, gezamenlijk referentiekader.

Actie 2a: We communiceren met aanbieders en verwijzers.

In de gesprekken met aanbieders en verwijzers leggen we uit waarom een “Nee” en wat de alternatieven zijn bij een “Nee”. We wijzen hierbij mede op het referentiekader.

Actie 2b: We zorgen voor voldoende alternatieven.

Niet alles hoeft opgepakt te worden vanuit jeugdhulp. Vanuit de andere knoppen zetten we in op het ondersteunen van het gezin dat altijd in de lead is met daaromheen het (eigen) netwerk, het versterken van de kracht van de samenleving en de maatschappelijke partners. Waarbij we ook kijken met een integrale blik, misschien is andere ondersteuning beter. Bijvoorbeeld als er sprake is van armoede of schulden.

Actie 3: We passen verordening/ beleidsregels/ nadere regels aan.

De boodschap “Nee tenzij” vertalen we in een juridisch kader. De Verordening / beleidsregels / nadere regels jeugdhulp passen we hierop aan. We maken hierbij gebruik van de nieuwe (landelijke) *Verkenning afbakening jeugdhulpplicht*. Deze verkenning geeft een afwegingskader voor gemeenten om binnen de huidige Jeugdwet keuzes te maken in de reikwijdte van jeugdhulp.

10. Sturen op het beperken van verlengingen jeugdhulp

Dit hebben we afgesproken (de knop)

Een van de onderdelen met betrekking tot Nee, tenzij zijn de verlengingen.

In onze visie is jeugdhulp, wanneer nodig, in principe tijdelijk. Jeugdhulp die wordt ingezet moet aan alle professionele standaarden voldoen en moet effectief zijn. Daarom hebben we in de contracten opgenomen hoelang de zorg, bijvoorbeeld een behandeling, mag duren. Als het een aanbieder niet lukt om de zorg af te ronden, vraagt hij een verlenging aan. We willen onnodige hulp en medicalisering voorkomen.

We monitoren per aanbieder en per product hoe vaak zorg langer duurt dan afgesproken.

We gebruiken deze data in gesprekken met aanbieders om aanbieders inzicht te geven en beter zicht te krijgen op het waarom en wanneer van verlengingen. Uitgangspunt is dat we afspraken maken met elkaar en daarop sturen.

Jeugdhulp die we inzetten is effectief en tijdelijk. Uitgangspunt is dat de behandeling en ondersteuning ertoe leidt dat jeugdigen en het gezin zelf weer verder kunnen. In de contractafspraken hebben we een behandelduur afgesproken die voldoende wordt geacht om in de meeste situaties de doelen van de hulp te realiseren. We willen onnodige hulp en medicalisering voorkomen. Daarom zetten we in op het beperken van verlengingen. Eigenlijk is ‘verlenging’ niet het juiste woord, want juridisch gezien is het een nieuwe aanvraag.

Verlengingen gaan vaak over het nogmaals inzetten van hetzelfde aanbod. We zeggen daarmee niet dat we niet aanvullend ander aanbod in willen zetten.

Het sturen hierop leidt er ook toe dat professionals het gesprek (gaan) voeren met gezinnen, en met elkaar, over wanneer goed ‘goed genoeg’ is. Dit raakt ook aan het gedeeld referentiekader.

Een betere inschatting en dialoog over de noodzaak van verlenging leidt tot minder verlengingen, wat ook kosten bespaart.

Doelen en acties

1 (2025-2028)
<i>Het aantal verlengingen is verminderd met 40% procent</i>
Actie 1a: We monitoren per aanbieder en per product hoe vaak zorg langer duurt dan afgesproken. We vergroten ons inzicht in aantal, en duur en reden van verlenging en we gaan verlengingen structureel monitoren. Dit inzicht op basis van data is ook een basis voor de gesprekken met aanbieders. De gesprekken vullen ons inzicht aan.
Actie 1b: We gaan aan de voorkant verlengingen scherper toetsen. We controleren niet alleen aan de achterkant op verlengingen, op hoe vaak het voorkomt. Maar we gaan ook aan de voorkant (bij een aanvraag) scherper toetsen. Hierbij is aandacht voor het ‘Nee, tenzij’ principe.
Actie 2: We bespreken verlengingen in de contractgesprekken met aanbieders en maken met hen afspraken. Op basis van de data hebben we per aanbieder en per product inzicht in verlengingen. We richten de kwartaalgesprekken met de aanbieders zodanig in dat we onder andere de verlengingen en de oorzaken bespreken en we maken afspraken met hen over hoe we verlengingen kunnen verminderen. De afspraken zijn toetsbaar met onze data.
Actie 3a: We zorgen voor alternatieven. In sommige gevallen is er na een traject jeugdhulp nog wel ondersteuning nodig. Er moeten voldoende alternatieven (niet zijnde jeugdhulp) zijn om in te zetten zoals in eigen netwerk (knop 3) of in de pedagogische basis (knoppen 5 t/m 7). Hier maken we met onze partners afspraken over.
Actie 3b: We maken afspraken met aanbieders over vermindering van verlenging (in aantal en in duur) in de nieuwe inkoop In de nieuwe inkoop maken we realistische en toetsbare afspraken met aanbieders over o.a. de doelen en behandelduur van hulp en verlengingen.

11. Inzetten op lichte jeugdhulp

Dit hebben we afgesproken (de knop)

We hebben meerdere vormen van jeugdhulp, van preventieve maatregelen tot lichte jeugdhulp tot zware jeugdhulp. Lokaal hebben we de lichte jeugdhulp ingekocht.

We nemen aan dat voor een deel van de kinderen basis ggz (jeugdhulp) kan volstaan waar nu verwezen wordt naar de specialistische jeugdhulp.

Er wordt echter nauwelijks gebruik gemaakt van de basis ggz. We weten nog onvoldoende wat daarin meespeelt en dat wordt in gesprek met aanbieders en verwijzers onderzocht.

In Lelystad wordt nauwelijks gebruik gemaakt van basis ggz (BGGZ). Tegelijkertijd zijn er bij specialistische ggz (SGGZ) veel wachtlijsten. Door gesprekken te voeren met verwijzers en aanbieders onderzoeken we wat belemmeringen zijn om naar BGGZ te verwijzen of naar BGGZ af te schalen. Ook gaan we met elkaar in gesprek om uit te zoeken wat de mogelijkheden zijn om meer gebruik te maken van BGGZ of andere vormen van lichte hulp. Daarbij gebruiken we de goede voorbeelden van andere gemeenten. We realiseren nieuwe vormen van hulp als die effectief en efficiënt zijn. Met een nieuwe inkoop maken we hier goede afspraken over met aanbieders.

Inwoners die we gesproken hebben denken dat sneller hulp bieden, betere ondersteuning van ouders, meer persoonlijke begeleiding en betere samenwerking en communicatie tussen instanties kunnen helpen om de hulpbehoefte te verminderen. Ook professionals denken dat onder meer door samen te werken en beter aan te sluiten op het gezin lichte hulp kan volstaan of eerder naar lichte hulp kan worden afgeschaald. In de bijeenkomsten werd verder genoemd dat veel jongeren baat hebben bij de inzet van ervaringsdeskundigen.

Doelen en acties

1 (2025-2028)

We hebben uitgewerkt hoe we een verschuiving van SGGZ naar lichte hulp kunnen realiseren en we hebben dit vertaald in een pilot en nieuwe inkoop. De gewenste verschuiving naar lichte hulp is zichtbaar in de data: een vermindering van SGGZ ten opzichte van 2023.

Actie 1a: We analyseren data over verwijzingen naar SGGZ en BGGZ

Eerst moet er inzicht zijn in hoe de verwijzingen nu verdeeld zijn tussen BGGZ en SGGZ. We vergroten ons inzicht in waar en wanneer BGGZ het meest effectief is. Ook kijken we naar de invloed van de JPH.

Actie 1b: We diepen de kennis uit van verwijzers en aanbieders naar SGGZ en lichte hulp / BGGZ

We voeren gesprekken met verwijzers om inzicht te krijgen waarom ze naar SGGZ verwijzen en niet naar BGGZ of andere lichte hulp verwijzen. Welke belemmeringen ervaren de verwijzers? Ook gaan we met aanbieders in gesprek waarom er weinig wordt afgeschaald van SGGZ naar lichte hulp zoals de BGGZ.

Actie 2: We werken mogelijkheden uit om meer gebruik te maken van lichte hulp zoals de BGGZ, zowel bij de instroom als bij het afschalen.

Mogelijkheden zijn bijvoorbeeld BGGZ verplicht stellen als eerste stap, lichte hulp zoals BGGZ of wachtverzachter als overbruggingszorg bij wachtlijsten SGGZ, in de combinatie met algemene voorzieningen of door te investeren in groepsgerichte zaken. Ook benutten we goede voorbeelden van elders als inspiratie zoals BGGZ als vrij toegankelijke voorziening in Dronten, de inzet van ervaringsdeskundigen en samenwerking tussen jeugdhulp en jongerenwerk. Samen met aanbieders, onderwijs, inwoners en verwijzers werken we dit uit.

Actie 3a: We voeren een pilot uit met alternatieven voor SGGZ

Van de opgehaalde mogelijkheden om te verschuiven van SGGZ naar lichte hulp voeren we degene met meeste potentie uit in een pilot. Als de pilot succesvol blijkt, onder meer op basis van data, voeren we deze structureel in.

Actie 3b: We vertalen dit in een nieuwe inkoop van SGGZ, BGGZ en eventuele alternatieven.

De inzichten die we hebben opgedaan vertalen we naar een nieuwe inkoop waarmee we voor meerdere jaren de basis leggen voor de verschuiving naar lichte hulp. We hebben dan de contractuele afspraken waarop we gaan sturen zodat we samen met de aanbieders het doel realiseren.

Verminderen van jeugdhulp met verblijf

12. Beperken jeugdhulp met verblijf

Dit hebben we afgesproken (de knop)

Het verkorten van de duur van jeugdzorg met verblijf is ook een actiepoint in het regionaal beheersplan. Hiervoor is het wel van belang dat er ook gekeken wordt naar de thuissituatie van de jeugdigen. De uitdagingen van een jeugdige staan vaak niet los van de thuissituatie, zoals de al eerdere genoemde onderliggende factoren van de ouder(s). Ook hiervoor is het van belang dat we inzetten op voorgaande knoppen zoals het ontwikkelen en versterken van de communities, de inzet van de maatschappelijke organisaties en het gesprek hierover voeren met jeugdigen, ouders en verwijzers.

Het afschalen van jeugdzorg met verblijf verloopt nu nog moeizaam. De acties die we ondernemen om het voorveld te versterken zullen ook invloed hebben op de behoefte aan jeugdhulp met verblijf.

De urgentie is hoog, aangezien verblijf niet altijd de meest passende oplossing is; dit geldt slechts voor een kleine groep. Voor de jeugdigen die niet in verblijf passen gaan we inzetten op alternatieven.

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2	3
<i>Het aantal jongeren in langdurig verblijf is verminderd met minstens 30% t.o.v. 2023. Minstens 50% van de jeugdigen in zorg wordt doorgeleid naar gezinsgerichte zorgvormen of ambulante ondersteuning binnen zes maanden. Preventieve, gezinsgerichte en ambulante zorgopties zijn uitgebreid.</i>	<i>Minstens 70% van de jongeren stroomt binnen zes maanden uit naar een passende thuissituatie of een alternatieve, lichte woonvorm. Het aantal verblijfsplekken is afgebouwd met minstens 50% ten opzichte van 2028, en verblijven worden uitsluitend toegewezen op basis van strikte criteria voor noodzakelijkheid. Minstens 75% van de jeugdigen in jeugdzorg verblijft in gezinsgerichte of ambulante zorgoplossingen, waarbij het verblijf uitsluitend wordt ingezet als laatste middel.</i>	
Actie 1a: We maken en werken volgens een procedure die uitgaat van thuis opgroeien met ondersteuning In deze procedure is vastgelegd wanneer (in gevallen van onveiligheid, die niet ambulant opgelost kunnen worden) verblijf geïndiceerd is en voor welke termijn, en worden meetbare uitstroomcriteria vastgesteld. Door kwartaalcontroles zorgen we dat het protocol wordt gevolgd en evalueren we of er verbeteringen nodig zijn. Actie 1b: We stellen kaders en kwaliteitsnormen voor verblijfsduur We werken uit wat het meest effectief is. Bijvoorbeeld in plaats van een harde maximumtermijn vast te stellen, inzetten op een tijdgebonden behandelplan dat zich richt op de inhoudelijke voortgang van de jongere. Primaire focus is terug naar huis. Het is belangrijk dat de verblijfsduur	Actie 1: We evalueren preventieve programma's en ontwikkelen deze door We introduceren jaarlijkse evaluaties van de preventieve trajecten, waarbij input van cliënten, zorgverleners en scholen wordt meegenomen om knelpunten aan te pakken. We optimaliseren hiermee preventieve programma's die thuis wonen stimuleren en escalatie voorkomen, zoals intensieve gezinsbegeleiding en opvoedingsondersteuning.	

afgestemd is op de daadwerkelijke behoefte en voortgang van de behandeling. Hier past een feedbacksysteem waarin jeugdigen en ouders hun ervaringen met het verblijf kunnen delen en de een werkwijze waarbij de voortgang wordt bewaakt en de aanbieder zich aanpast.		
Actie 2: We formuleren interventies die werken We doen kwantitatief en kwalitatief onderzoek naar de meest zorgintensieve gezinnen van Lelystad. Op basis van hun zorgpad en hun behoeften formuleren we interventies die werken en momenten wanneer die interventies nodig zijn; we destilleren 'wat werkt.'	Actie 2: We bieden alternatieve ondersteuning voor de top 10% meest zorgintensieve gezinnen, we luisteren hierbij naar wat de gezinnen aangeven nodig te hebben We sluiten aan op wat deze gezinnen het meeste helpt en hoe zij de regie over hun leven kunnen voeren. Bijvoorbeeld door alternatieve vormen van praktische, intensieve hulp binnen gezinnen te bieden, gericht op directe huishoudelijke en dagelijkse ondersteuning. Hiervoor starten we een pilot waarbij huishoudelijke en praktische ondersteuning wordt aangeboden aan deze gezinnen om ze te helpen zonder volledige afhankelijkheid van jeugdhulp.	Actie 2: We stellen de visie en kwaliteitsnormen periodiek bij We voeren een structurele evaluatie uit om vast te stellen of de gestelde doelen en normen in lijn zijn met de huidige behoeften en maatschappelijke ontwikkelingen. Daarvoor betrekken we o.a. ervaringsdeskundigen, zorgprofessionals en beleidsmakers in jaarlijkse visiebijeenkomsten en verwerken we hun feedback in de plannen voor de komende periode. We werken hierbij vanuit het vertrekpunt van de jeugdigen en ouders,
Actie 3: We monitoren maandelijkse aflopende indicaties en zetten hier een werkproces op We zetten een proces op voor maandelijkse monitoring van indicaties van verblijf die binnen een aantal maanden aflopen. We vragen aanbieders naar uitstroomperspectief en we betrekken verwijzers voor een inhoudelijke toetsing. Alleen al door regelmatig navraag te doen kan dit effect hebben op de tijdige uitstroom.	Actie 3: We ontwikkelen woonprogramma's voor jongeren met een ondersteuningsbehoefte	

13. Eerder beginnen met het voorbereiden op zelfstandig leven.

Dit hebben we afgesproken (de knop)

Een klein deel van de jeugdigen ontvangt deze jeugdhulp met verblijf ook nog na de 18e verjaardag. Dit heet verlengde jeugdhulp. De Jeugdwet heeft in principe betrekking op jeugdigen tot 18 jaar. Onder voorwaarden kan jeugdhulp nog doorlopen na de 18e verjaardag, uiterlijk tot de jongere 21 jaar wordt. Het doel is om jeugdigen zo snel mogelijk een perspectief te bieden op een leven zonder professionele jeugdhulp. Dat betekent dat op tijd samen moet worden nagedacht over het perspectief van de jeugdigen als hij of zij 18 jaar wordt. Waar het kan, moet dit perspectief zo vroeg mogelijk formeel gemaakt worden.

De voorbereidingen op zelfstandigheid is de eerste focus, maar duren soms te lang. Er bestaat vaak terughoudendheid in de zorg in het loslaten en begeleiden van jongeren naar zelfredzaamheid. De praktische veranderingen die het 18e levensjaar met zich meebrengt worden soms door zowel de jeugdige, verwijzer als zorgverlener onderschat. Dit wordt verder gecompliceerd doordat de wetgeving en voorzieningen voor jeugdigen van jonger dan 18 jaar anders zijn dan de wetgeving en voorzieningen voor jeugdigen van 18 jaar en ouder. Dat vraagt van de jeugdigen en begeleiders veel regelinzicht en -kracht. Hier ligt ook een verantwoordelijkheid van de aanbieder om hier een rol in te spelen. Er is een duidelijke behoefte aan een eerder en consistent traject, zodat jongeren beter voorbereid zijn op hun 18e levensjaar.

De ouders zijn de verantwoordelijke en zijn een rolmodel voor het voorbereiden van hun kinderen op zelfstandigheid en de acties richten we dan ook niet alleen op zorginstellingen, maar deze moeten doorleefd worden in de hele maatschappij. Dat blijkt ook wel uit onze gesprekken met inwoners en professionals. Hoewel het met de meeste jeugdigen en ouders goed gaat, hebben wij ook wel zorgen. Bijvoorbeeld prestatiedruk die jongeren ervaren of onzekerheid en zorgen die zij hebben over het toekomstperspectief van jongeren. Professionals herkennen dit soort (maatschappelijke) vragen. De invloed van social media, een gebrek aan netwerk en een gebrek aan daginvulling worden door hen genoemd.

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2
<i>Regionaal en lokaal is er inzicht ontwikkeld in het voorkomen van verlengde Jeugdwetaanvragen en kennis vergaard over de overgang naar zelfstandigheid vanuit de jeugdzorg.</i>	<i>Verlengde Jeugdwetaanvragen zijn afgenomen ten opzichte van 2023.</i>
Actie 1: We zetten ons in voor regionale afspraken over tijdig perspectief voor jeugdigen. We stellen als voorwaarde dat jeugdigen in jeugdhulp tijdig voor hun 18^e jaar een perspectief hebben na de jeugdhulp. Zorgaanbieders moeten daar tijdig mee aan de slag gaan; bij voorkeur worden de perspectiefgesprekken gevoerd wanneer de jongere 16,5 jaar is. Wanneer een jongere instroomt na de leeftijd van 16,5 jaar wordt het perspectiefgesprek gevoerd bij instroom. Middels kwartaalgesprekken wordt op het naleven van deze afspraken gecontroleerd.	Actie 1: We onderzoeken de mogelijkheid om, in samenwerking met Wmo, uitstroommogelijkheden te laten creëren. Met als uitgangspunt ‘naar huis/zelfstandigheid, tenzij’. We onderzoeken de mogelijkheden om als gemeente te sturen op het organiseren van enkele woningen of woonunits met ambulante zorg voor jeugdigen die uit verblijf komen. Hiervoor gaan we samenwerken met woningcorporaties en zorgaanbieders vanuit ieders verantwoordelijkheid om een plan op te stellen voor het plaatsen van deze units in de buurt van gezinnen en gemeenschappen, met toegankelijke ambulante begeleiding.
Actie 2: We ontwikkelen een gerichte aanpak om verlengde Jeugdwetaanvragen terug te dringen We voeren een gedetailleerde analyse uit van alle verlengde Jeugdwetaanvragen om te onderzoeken wanneer deze mogelijk oneigenlijk worden toegepast. Op basis van deze analyse ontwikkelen we een gerichte aanpak om het oneigenlijke gebruik van de verlengde Jeugdwet te verminderen. Hierbij passen we twee benaderingen toe: een algemene aanpak die preventief werkt voor alle jongeren en een specifieke, aangepaste aanpak gericht op de verlengde Jeugdwetaanvragen in Lelystad.	

14. Sturen op minder inzet zware verblijfszorg

Dit hebben we afgesproken (de knop)

We willen niet alleen minder jongeren in jeugdhulp met verblijf en de duur verkorten, maar ook dat ze niet op zwaardere ‘producten/ zorg’ zitten dan nodig is. Wat dit laatste betreft bestaat landelijk de indruk dat er meer jongeren in ‘behandeld wonen’ zitten dan nodig is. In Lelystad zien we in 2023 ook een toename in behandeld wonen. Een deel van de jongeren zou ook met ‘begeleid wonen’ goed geholpen zijn. Begeleid wonen is goedkoper dan behandeld wonen. Ook regionaal is dit een belangrijke beheersmaatregel.

We willen minder inzet van zware verblijfszorg. De behandeling moet zo effectief en efficiënt mogelijk zijn en gericht zijn op de emancipatie van de jongere. Met onze partners in de regio, aanbieders en verwijzers geven we de woonvorm en uitstroom meer focus, zodat jongeren zo snel mogelijk doorstromen naar een passende en minder intensieve vorm van zorg of zelfstandigheid.

We sturen op de ombouw naar meer kleinschalige woonvormen die helpen voorkomen dat cliënten in zwaardere vormen van verblijf terechtkomen,

Doelen en acties

1 (2025-2028)	2	3
<i>Een eerste meetbare verandering in de verhouding van woonvormen, waarin de afbouw naar 'lichtere' vormen zichtbaar is (minimaal 20% in lichtere woonvormen en een daling van 10% in de zwaardere woonvormen t.o.v. 2023).</i>	<i>Minstens 60% van de verblijfsplaatsen in de jeugdzorg bestaat uit lichtere woonvormen, ondersteund door flexibele en minder intensieve verblijfsmogelijkheden. Alternatieve woonvormen zijn volledig geïntegreerd en bieden maatwerk voor jongeren, waarbij minstens 75% van de zorgtrajecten voldoet aan deze nieuwe normen voor flexibiliteit en lichte ondersteuning.</i>	<i>Een goed functionerend, preventief systeem. Zwaardere vormen van verblijf zijn met minimaal 40% afgenomen door de inzet van lichtere, zelfredzaamheid bevorderende woonvormen. Minstens 80% van de jongeren die uitstromen uit de jeugdzorg geeft aan voldoende zelfredzaam te zijn voor een zelfstandig leven, zoals blijkt uit evaluaties en zelfredzaamheidstesten.</i>
Actie 1a: We analyseren en maken oorzaken inzichtelijk van verwijzingen naar behandeld wonen en gesloten jeugdzorg We analyseren de oorzaken op verschillende manieren. We gebruiken onze eigen data om patronen in verlengingen te identificeren. Daarnaast vragen we de regio om rapportages en denken we aan bijeenkomsten met aanbieders om casuïstiek te bespreken met specifieke aandacht voor knelpunten in uitstroom en mogelijkheden voor lichtere woonvormen. Daarnaast is het essentieel dat verwijzer en aanbieder bij de start van elk traject (of kort daarna) een duidelijk beeld hebben van het uiteindelijke uitstroomdoel en wat daarvoor nodig is.	Actie 1: We ontwikkelen monitoring op zwaardere woonvormen door We ontwikkelen een digitaal monitoringsysteem (dashboard) waarmee gemeenten en zorgaanbieders de woonvormverdeling op elk moment kunnen inzien. Met dit verbeterde inzicht kunnen we sneller en directer sturen op de afstroom naar lichtere woonvormen.	
	Actie 2: We verbeteren de domeinoverstijgende, integrale samenwerking en informatiedeling We gebruiken een periodieke, multidisciplinaire overlegstructuur op om complexe cases en mogelijke afbouw naar lichtere woonvormen door te nemen. In het kader van "stoppen met wat niet werkt" en "gezin centraal" maken we de stem van	Actie 2: We evalueren en stellen procedures bij om het preventieve karakter verder te versterken We voeren jaarlijks een beleidsmatige review uit en focussen hierbij op de inzet en doorontwikkeling van lichtere verblijfsvormen. We passen protocollen aan op basis van trends en

	het gezin sterker in dit proces. Dit kan door gezinsleden actief te betrekken bij het opstellen en evalueren van zorgplannen en bij besluitvorming over doorstroommogelijkheden of aanpassingen in het zorgtraject. Dit versterkt de regierol van het gezin en zorgt voor zorg die beter aansluit op hun werkelijke behoeften.	feedback van cliënten en zorgaanbieders, zodat er een grotere vraag naar preventieve of ambulante begeleiding kan worden opgevangen.
Actie 3: We sturen op het introduceren van alternatieve verblijfsmogelijkheden en flexibele woonvormen We stimuleren aanbieders in het ontwikkelen van kleinschalige, laagdrempelige woonvormen en tussenoplossingen die gericht zijn op zelfredzaamheid en minder intensieve zorg. Deze helpen voorkomen dat cliënten in zwaardere vormen van verblijf terechtkomen. Hiervoor gaan we samenwerken met preventieve zorgorganisaties.		

Monitoring en informatievoorziening aan de raad

Het uitvoeringsprogramma geven we uitwerking aan de knoppen in het koersdocument en beogen we de maatschappelijke verandering teweeg te brengen die de raad in de ‘Vertrekpunten voor 2028’ heeft geformuleerd. Die vormen het kader voor waar we naartoe willen met jeugdhulp.

Tussentijds willen we kunnen volgen of we op koers liggen voor het bereiken van deze vertrekpunten en of we eventueel moeten bijsturen. De raad heeft daarom bij de behandeling van het koersdocument twee punten in het besluit opgenomen die betrekking hebben op monitoring en informatievoorziening aan de raad. Daarnaast heeft de raad motie M 24.327 aangenomen waarin hij het college oproept de raad halfjaarlijks te informeren over de voortgang van de aanpak met de behaalde resultaten voor gezinnen en jeugdige.

Daarom gaan we in dit hoofdstuk in op de inrichting van de monitoring. We kunnen verschillende niveaus van monitoring onderscheiden. Op het hoogste niveau hebben we de vertrekpunten. Dat is het niveau waar we ons hierop richten. De vertrekpunten zijn vertaald in knoppen en ook op dat niveau is een vorm van monitoring mogelijk. Op dat niveau kunnen we met een stoplichtmodel de voortgang van de acties volgen en hierover rapporteren. Tenslotte hebben we het niveau van de uitvoering, denk bijvoorbeeld aan contractmanagers die facturatiegegevens gebruiken voor de gesprekken met aanbieders.

Informatievoorziening aan de raad

We zullen de raad informeren door middel van de indicatoren bij de vertrekpunten voor 2028 en door middel van het genoemde stoplichtmodel. De specifieke monitoring en informatievoorziening is aanvullend op de reguliere informatievoorziening in het kader van de planning en controlcyclus (P&C cyclus). Met het oog op de door de raad gewenste integraliteit streven we ernaar bij de aanvullende informatievoorziening zoveel mogelijk aan te sluiten op de reguliere P&C cyclus en daarmee op de vaste momenten van rapportage van het college aan de raad. Met de P&C cyclus geven we invulling aan de volgende punten uit het raadsbesluit:

1. Inzicht in de wijze van budgettering
2. Overzicht van de uitnutting van de budgetten en tijdige informatie bij budgetoverschrijding

Monitoring van voortgang en maatschappelijke verandering

Om de voortgang en resultaten met betrekking tot de vertrekpunten te volgen, maken we gebruik van zowel kwantitatieve als kwalitatieve informatie. Kwantitatieve gegevens, zoals cijfers over het gebruik van jeugdhulp, bieden belangrijke inzichten, mits de ruwe data van voldoende kwaliteit is, de definities helder zijn en consistent worden toegepast in de tijd. Dit vraagt om duidelijke afspraken over dataverzameling, zodat we betrouwbare cijfers hebben om trends te analyseren.

Echter, cijfers alleen vertellen niet het hele verhaal. Ons uiteindelijke doel is een maatschappelijke verandering, en dit overstijgt wat puur in getallen te vangen is. Deze verandering bevindt zich in de overlap tussen meetbare gegevens en de beleving van onze inwoners, gezinnen en partners (de overlap in de cirkels):

Daarom combineren we cijfers met kwalitatieve inzichten. Dit doen we door:

- De stem van ouders en jeugdigen: Regelmatige evaluaties en cliëntervaringsonderzoeken die inzicht geven in de mate waarin gezinnen regie ervaren en ondersteund worden in hun eigen kracht. Denk bijvoorbeeld ook aan ideeën als het verzamelen van verhalen van kinderen, voorbeelden van hoe hun leven eruit ziet.
- Inbreng van professionals en partners: Periodieke feedback en gezamenlijke reflectie vanuit betrokken organisaties, zoals zorgaanbieders, wijkteams en scholen.

- Dialoog met de stad: Voortzetten van gesprekken binnen de maatschappelijke agenda om te begrijpen hoe inwoners de jeugdzorg en sociale samenhang ervaren.

Bij de kwalitatieve informatie hoort ook rapportage over de voortgang van de acties. Dat zullen we doen door middel van een stoplichtmodel.

De komende jaren werken we aan het versterken van deze gecombineerde aanpak, zodat we niet alleen zicht hebben op de cijfers, maar ook op de impact en verhalen die ertoe doen. Dit vormt een solide basis voor evaluatie en bijsturing.

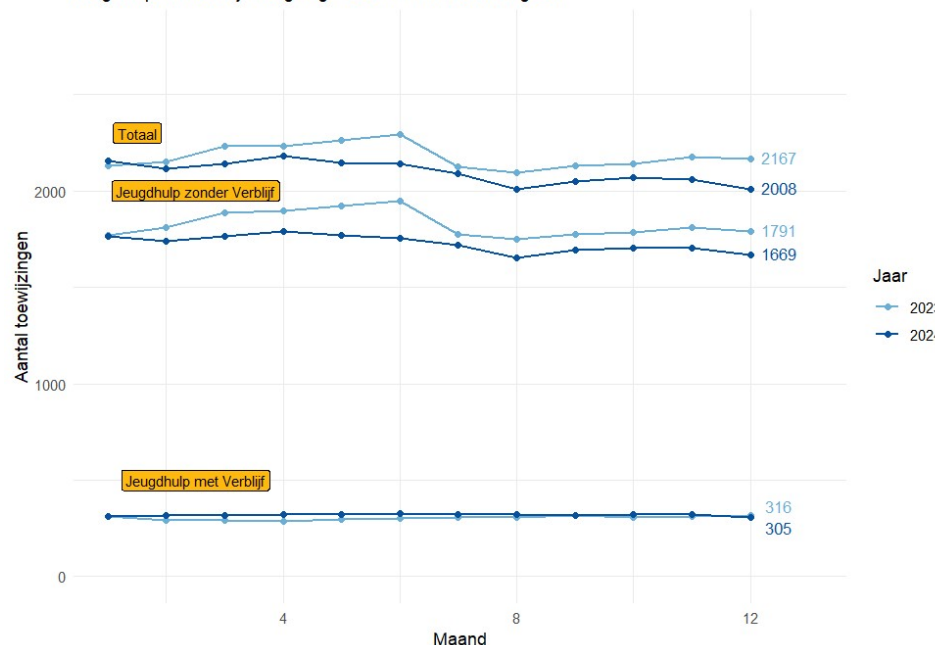
Indicatoren bij de Vertrekpunten 2028

Onderstaand hebben we indicatoren geconcretiseerd, waar mogelijk ook al met nulwaardes. Een aantal indicatoren moet nog ontwikkeld worden.

Overkoepelende indicatoren

1. Minder jeugdigen ontvangen jeugdhulp

In 2024 daalde het totaal aantal toewijzingen door een daling bij Jeugdhulp zonder Verblijf. Jeugdhulp met Verblijf steeg begin 2024 en daalde vervolgens

⁸ Definitie = Aantal jeugdigen met een actieve toewijzing (obv aanvang/einde zorg datum toewijzing of als die er niet waren start-/einddatum toewijzing), t/m 17 jaar (t.o.v. startdatum van hun toewijzing), dat niet Jeugdhulp met

- Gemiddelde kosten per jeugdige in jeugdhulp
Nulwaarde 2023 (jaar) = € 17.300
Nulwaarde 2024 (jaar) = € 20.200 (nog niet gecorrigeerd voor indexering en tariefffecten)

Vertrekpunt: In 2028 hebben minder jeugdigen jeugdhulp nodig

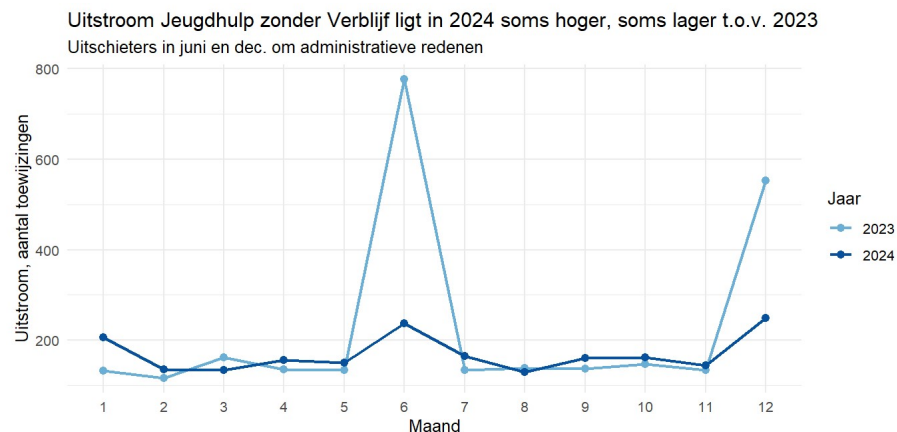
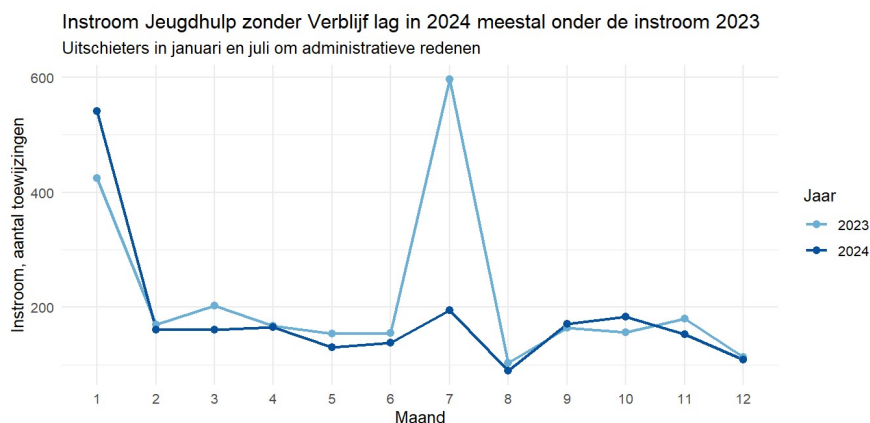
- Ouders en jeugdigen met lichte problematiek pakken dit vaker zelf op, met hulp van anderen in hun netwerk of met gebruikmaking van algemene voorzieningen.*

- Percentage jeugdigen 0-18 jaar in jeugdhulp zonder verblijf als percentage van het totaal aantal jeugdigen 0-18 jaar
Nulwaarde 2023⁸ = 12,7%
Nulwaarde 2024 = 11,9%
- Te ontwikkelen indicatoren:
 - Aantal kinderen dat door algemene voorzieningen (bijv. MDF en JPH'ers) is geholpen.
 - Kwalitatieve informatie van algemene voorzieningen. Bijvoorbeeld "We merken dat kinderen en gezinnen zelf meer kunnen oplossen". Methode ontwikkelen om deze informatie bijv. 1x per jaar op te halen.

Verblijf was (dus niet voorziening groepen 43 en 44 of product 'Maatwerk verblijf'). Gedeeld door aantal kinderen t/m 17 op 31 dec 2023 (bron = [lelystadinzicht.nl demografie](https://lelystadinzicht.nl/demografie))

2. Minder jeugdigen stromen in in (lichte) vormen van jeugdzorg zonder verblijf.

- In- en uitstroom in jeugdhulp zonder verblijf⁹
Nulwaardes 2023 en 2024 – Aantal toewijzingen in-/uitstroom per maand¹⁰¹¹

- Nog te ontwikkelen indicator (m.n. definitie): Herhaalde instroom

De trends in jeugdhulp zonder verblijf analyseren wij nog een slag dieper door te kijken naar in- en uitstroom per product en per verwijzer. Zien wij bijvoorbeeld een afname in verwijzingen door huisartsen (mogelijk door de inzet van JPH'ers) of zien we een trend in specialistische ggz? Conclusies die deze diepere analyse opleveren zullen wij jaarlijks delen met de raad in de voortgangsrapportage.

⁹ We nemen hier het aantal toewijzingen en niet het aantal jeugdigen. Een jeugdige kan meerdere toewijzingen gelijktijdig hebben. De toewijzingen zijn bepalend voor de kosten.

¹⁰ Alle niet-Jeugdhulp met Verblijf toewijzingen die in een bepaalde maand starten (instroom) of eindigden (uitstroom), o.b.v. aanvang/einde zorg datum of als die niet beschikbaar waren start-/einddatum toewijzing. Ook is met opeenvolgende toewijzingen rekening gehouden, omdat die mogelijk

verlengingen zijn: toewijzingen van dezelfde cliënt en hetzelfde product waar maar 1 dag tussen zit, die worden als één doorlopende toewijzing geteld.

¹¹ In januari is een hoge instroom te zien en in december een hoge uitstroom. Komt vooral doordat in december veel toewijzingen aflopen door het nieuwe jaar, en dan in januari een nieuwe toewijzing komt als het kind nog steeds zorg nodig heeft. Andere oorzaak is dat veel aanbestedingen beginnen vanaf 1 januari, en er dus veel toewijzingen uit het oude product stromen en in het nieuwe product stromen.

- Percentage cliënten met alleen jeugdhulp zonder verblijf in het totaal aantal cliënten met jeugdhulp
Nulwaarde 2023 = 95,3%¹²
Nulwaarde 2024 = 95,2%

3. *De hulp die wordt ingezet is tijdelijk en effectief.*

- Nog te ontwikkelen indicatoren (m.n. definitie):
 - Uitstroom zonder vervolghulp
 - Afschaling naar lichtere zorgvorm
 - Opschaling naar zwaardere zorgvorm
 - Gemiddelde zorgduur per zorgvorm
- Nog te ontwikkelen kwalitatieve indicatoren m.b.t. effectiviteit: oordeel jeugdigen, ouders en professionals. Dit is onderdeel van de nieuwe opzet van het doorlopend cliëntervaringsonderzoek.

4. *De gemiddelde kosten per kind per jaar in jeugdhulp zonder verblijf dalen. De totale uitgaven voor jeugdhulp zonder verblijf zijn lager dan in 2024 (exclusief indexering en tariefffecten).*

Nulwaarde 2023 (jaar):
- 41,7 miljoen¹³ in totaal
- 13,9 miljoen ongeveer voor Jeugdhulp met Verblijf
- 22,6 miljoen ongeveer voor Jeugdhulp zonder Verblijf

- 5,3 miljoen ongeveer is overig (kosten voor de toegang, Veilig Thuis, regie en administratie)

Nulwaarde 2024 (jaar): nog te bepalen

- Nog te ontwikkelen indicatoren:
 - Uitgaven geïndiceerde jeugdhulpvoorzieningen per betrekkingperiode (maand/jaar) per zorgvorm gedeeld door het aantal jeugdigen in die betrekkingperiode in die zorgvorm. Uitgaven gecorrigeerd voor tariefstijging.
 - Gemiddelde uitgaven geïndiceerde jeugdhulpvoorzieningen per afgerond zorgtraject per kind in jeugdhulp zonder verblijf (geel want moet per zorgsoort uitgezocht worden)

¹² Definitie = Aantal jeugdigen met een actieve toewijzing (obv aanvang/einde zorg datum toewijzing of als die er niet waren start-/einddatum toewijzing) dat níét Jeugdhulp met Verblijf was (dus niet voorzieninggroepen 43 en 44 of

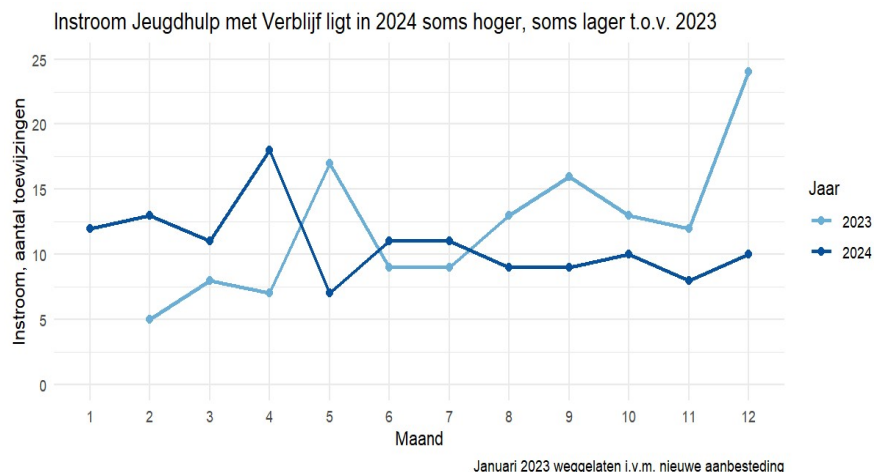
product 'Maatwerk verblijf'), gedeeld door totaal aantal jeugdigen met een actieve toewijzing.

¹³ Combinatie van kosten uit regiobegrotingen, direct uit het financieel systeem en uit de data (synoniem voor 'uit het berichtenverkeer')

Vertrekpunt: In 2028 groeien meer jeugdigen thuis, of zo thuis mogelijk op

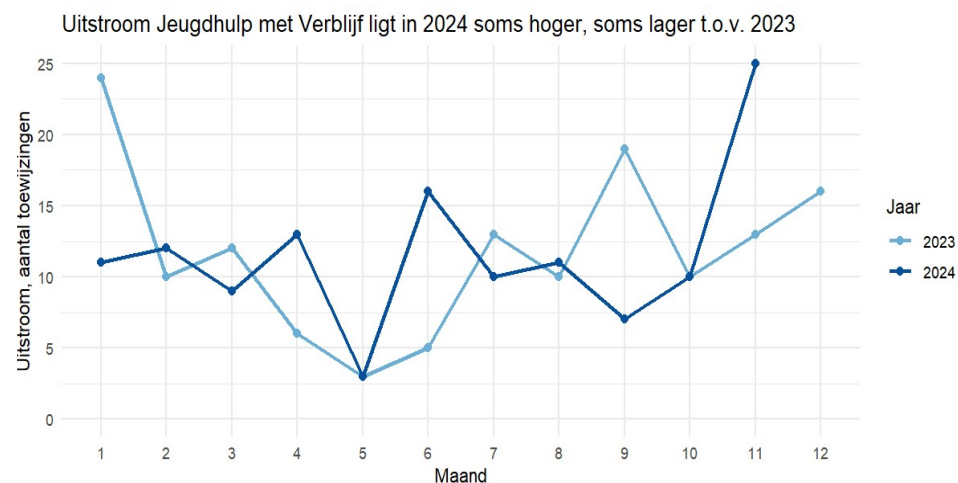
1. Het aandeel jeugdigen dat jeugdhulp met verblijf krijgt daalt, als stap in de ambitie naar 0 uithuisplaatsingen.

- Percentage jeugdigen 0-18 jaar in jeugdhulp met verblijf als percentage van het totaal aantal jeugdigen 0-18 jaar
Nulwaarde 2023¹⁴ = 1,7%
Nulwaarde 2024 = 1,8%

¹⁴ Definitie: Aantal jeugdigen met een actieve toewijzing jeugdzorg (obv aanvang/einde zorg datum toewijzing of als die er niet waren start-/einddatum toewijzing), t/m 17 jaar (t.o.v. startdatum van hun toewijzing), dat wél Jeugdhulp met Verblijf was (dus voorzieninggroepen 43 en 44 of product 'Maatwerk verblijf'). Gedeeld door aantal kinderen t/m 17 op 31 dec 2023 (bron = [lelystadinzicht.nl demografie](https://lelystadinzicht.nl/demografie))

- In- en uitstroom
Nulwaardes 2023 / 2024:¹⁵

- Te ontwikkelen indicator: verhouding tussen jeugdigen in geïnstitutionaliseerd verblijf versus gezinsgericht

¹⁵ Alle Jeugdhulp met Verblijf toewijzingen (=voorzieninggroep 43 en 44 en product Maatwerk verblijf met productcode 90002) die in een bepaalde maand startten (instroom) of eindigden (uitstroom), obv aanvang/einde zorg datum of als die niet beschikbaar waren start-/einddatum toewijzing. Ook is met opeenvolgende toewijzingen rekening gehouden, omdat die mogelijk verlengingen zijn: toewijzingen van dezelfde cliënt en hetzelfde product waar maar 1 dag tussen zit, die worden als één doorlopende toewijzing geteld.

2. *Jeugdigen die jeugdhulp hebben met verblijf, zijn hier gemiddeld minder lang.*

- Te ontwikkelen indicator:
 - Gemiddelde duur van een cliënt in jeugdhulp met verblijf, exclusief pleegzorg
 - Aantal keer dat jeugdhulp met verblijf toch wordt verlengd ondanks contractafspraken

3. *Voor 2026 nemen wij de regionale doelstellingen uit de inkoop per 2025 over:*

- Afname van het aantal kinderen in verblijf in 2026 t.o.v. 2023 van 15%
- Verkorten doorlooptijd behandeld wonen 2026 t.o.v. 2023 van 25%
- Verschuiving van behandeld wonen naar gezinsgericht ('zo licht mogelijk')

Deze punten worden gemonitord door middel van het regionaal dashboard dat in ontwikkeling is.

Vertrekpunt: Voor 2028 een verdere afname van het aantal jeugdigen in verblijf.

De gemiddelde kosten per kind per jaar in jeugdhulp met verblijf dalen. De totale uitgaven voor jeugdhulp met verblijf zijn lager dan in 2024 (exclusief indexering en tariefffecten).

- Uitgaven per betrekkingsperiode (maand/jaar) jeugdhulp met verblijf. Uitgaven gecorrigeerd voor tariefstijging.
Nulwaarde 2023 (jaar) = 13,9 miljoen ongeveer¹⁶
Nulwaarde 2024 (jaar) = nog te bepalen
- Uitgaven per jeugdige in jeugdhulp met verblijf.
Nulwaarde 2023 (jaar) = 39.400 euro
Nulwaarde 2024 (jaar) = 50.600 euro (nog niet gecorrigeerd voor tariefffecten en indexering)
 - Voor Pleegzorg = 15.200 euro
 - Voor niet -Pleegzorg = 80.600 euro

Door het combineren van deze indicatoren en inzichten ontstaat een breed en diepgaand beeld van de voortgang en impact van het uitvoeringsprogramma. Dit stelt ons in staat om continu te leren, verbeteren en daadwerkelijk maatschappelijke verandering te realiseren.

¹⁶ Zelfde als indicator 4a van vertrekpunt 'In 2028 hebben minder jeugdigen jeugdhulp nodig'

Bijlage: Bronvermelding

Synhaeve, M. et al. (2023). *Rapport Berenschot: Druk op de Keten*. Geraadpleegd op: [rapport-druk-op-de-keten-berenschot.pdf](#)

Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd. (2025). *Groeipijn: advies hervormingscommissie*. Geraadpleegd van: [Groeipijn - advies Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

McKnight, J., & Block, P. (2010). *The abundant community: Awakening the power of families and neighborhoods*. Berrett-Koehler Publishers.

Nederlands Jeugdinstituut. (2023). *Wet- en regelgeving bij preventief jeugdbeleid*. Geraadpleegd van: [Wet- en regelgeving bij preventief jeugdbeleid | Nederlands Jeugdinstituut](#)

Nederlands Jeugdinstituut. (2023). *Werkt preventie?*. Geraadpleegd van: [Werkt preventie? | Nederlands Jeugdinstituut](#)

Nederlands Jeugdinstituut. (2022). *Opgroeien in Nederland: wie zijn daarbij betrokken?*. Geraadpleegd van: [Opgroeien in Nederland: wie zijn daarbij betrokken? | Nederlands Jeugdinstituut](#).

Rijksoverheid. (2025). *Groeipijn: Advies Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd*. Geraadpleegd van: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2025/01/30/advies-deskundigencommissie-hervormingsagenda-jeugd>

Rodriguez Rivas-Stellaard, Sharon Debby. (2023). *Boemerangbeleid*. Amsterdam: Vrije Universiteit.

Siegers, A. (2016). *De nieuw route*. Uitgever: dat is helder.

Siegers, A. (2023). *Van gedoe naar gedragen*. Uitgever: dat is helder.

Wienen, B. (2023). *Van individueel naar inclusief onderwijs*. Dordrecht: Instondo.

Wienen, B. (2025). *Laat/d de pedagogische basis met rust!*. Dordrecht: Instondo.

Winter, de, M. (2024). *Medemenselijk opvoeden*. Amsterdam: SWP.

